

6114 Sayılı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Kanununda Düzenlenen Sınav Suçları

The Central Exam Crimes as Defined by Law No. 6114 Placement Center Presidency

Mustafa LIMONCU¹

¹Dr., Avukat, Konya Barosu, Konya, Türkiye

ÖZ

Merkezi sınavların güvenlik içerisinde yapılması; sınava giren adaylar kadar kamuoyunu da yakından ilgilendirmekte, sınavlar hakkındaki herhangi bir şaibe kamu otoritesini zedelemektedir. Bu nedenle sınavlara ilişkin kurallarının önceden belirlenmesi, soruların hazırlanması, sınav evrakının sınav merkezlerine transferi ve sınav sonuçlarının değerlendirilmesi süreçlerinde güvenliğin itinayla sağlanması gerekmektedir. Dahası sınav süreçlerinde yaşanacak olası sorunlar ve suistimaller hukuki yaptırıma bağlanmalıdır çünkü idari yaptırımlar yetersiz kalabilmektedir. Bu nedenle, konu, ceza hukuku yaptırımlarıyla güvence altına alınmalıdır. Merkezi sınavların nasıl yapılacağına dair 6114 Sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun 17 Şubat 2011’de çıkarılmıştır. Türk Ceza Kanunu’nda yer alan; ‘belgede sahtecilik’ ve ‘görev suçları’na ilave olarak, mezkûr kanunun 10. maddesi ile sınavlara özgü bazı suçlar ihdas edilmiş ve bu suçlar, unsurlarıyla birlikte ele alınmıştır. Bu araştırma, 6114 sayılı Kanun’un hangi sınavlar bakımından uygulanacağı sorgulamakta ve düzenlemenin isabetli olup olmadığını analiz etmektedir.

ABSTRACT

Securely conducting central exams attracts not only the attention of the candidates taking them but also the public, as any suspicion regarding such exams ruins trust in public authority. Thus, how exam rules are set beforehand, how the questions are prepared and transferred to the exam locations, as well as how the questions are evaluated should be adequately addressed. Moreover, any problems or misconduct that might occur should fall under judicial sanctions, as administrative sanctions may be insufficient. Thus, exam security should also be subject to criminal law. Law No. 6114 on the Organization and Duties of the Central Directorate of Measurement, Selection, and Placement Center [MSPC] Presidency regarding exam evaluation and candidate selection and placement was enacted on February 17, 2011 and covers how central exams are processed. Relatedly, Article 10 of this law also defines certain crimes specific to exams in addition to document forgery and malfeasance, taking these crimes into consideration alongside their elements. This research questions which exams Law No. 6114 is meant to be applied and analyzes the appropriateness of this regulation.

Anahtar Kelimeler: Sınav güvenliği, kopya çekme, tali norm

Keywords: Exam security, cheating, secondary norms

EXTENDED ABSTRACT

The Measurement, Selection, and Placement Center [MSPC] regarding exams and candidate selection and placement conducts several national exams, including the university entrance exams and civil servant exams. Preparing the exam questions, determining which candidates are to take exams, ensuring exams are conducted securely, and announcing results require many essential administrative mechanisms.

Although conducting and evaluating exams are considered administrative tasks, exam security and crimes regarding the exams constitute themes that fall under criminal law. Law No. 6114 on the Organization and Duties of MSPC was enacted on February 17, 2011 and states that exams are to be held within the equal opportunity framework. As this paper explains in detail, Law No. 6114 is applicable to the exams conducted by the MSPC as well as by the Ministry of National Education [MoNE]. The article

Corresponding Author: Mustafa Limoncu **E-mail:** mustafalimoncu@gmail.com

Submitted: 03.10.2022 • **Revision Requested:** 26.03.2023 • **Last Revision Received:** 11.05.2023 • **Accepted:** 12.05.2023 • **Published Online:** 06.06.2023

This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

evaluates how the penal provisions in this law are not applicable for exams run by any public institutions and organizations other than MSPC or MoNE. Some decisions by the Supreme Court of Appeal have incorrectly addressed this issue. Law No. 6114 mandates that exam questions and their drafters' identities be kept confidential. Moreover, questions from the question pool cannot be shared with third parties under any circumstances, whether in whole or in part.

Again, the very first sentence of Paragraph 2 in Article 10 of Law No. 6114 defines the unlawful obtainment or possession of confidential information as a crime, as well as the disclosure of said confidential information. This paper holds that the crime of illegally obtaining or keeping confidential information and the crime of disclosing this information can be handled within the scope of criminal intent and under aggregated crimes.

Paragraph 3 of Article 10 Law No. 6114 defines the crime of cheating. People who cheat either individually or collectively, as well as those who enable cheating, are to be punished in accordance with the provisions of this paragraph. The same regulation covers cheating with devices that transmit sounds /or images. The act of cheating using technological devices has not been regulated as a qualified form of cheating and remains open to discussion. The fact that this type of cheating does not qualify as cheating is not appropriate. In addition, the exam on behalf of another candidate or charging someone for the exam other than the one taking it have also been defined as crimes.

Aiding the crime of cheating is defined as an independent crime. Lawmakers have differentiated this crime from the general provisions regarding the act of being an accomplice to cheating through Paragraph 3. . Another crime defined in Paragraph 4 of Article 10 in Law No. 6114 is the crime of changing exam results. Anyone who changes the results of an exam in favor or against a candidate is to be punished according to this paragraph. The crime described here is related to altering exam results. However, this paragraph makes no specific definitions regarding how or by which methods changing an exam result becomes a crime. In addition, the paragraph makes no distinctions between candidates or public officials in terms of the identity of the perpetrator. Thus, defining public employees as also being able to perpetrate this crime could also have been easily regulated as one of the qualifying characteristics.

This paper conceptualizes the crimes defined in Law No. 6114 as exam crimes, as most of the crimes regulated in this law take the form of secondary norms that are regulated on a conditional basis. If the act constitutes another crime that requires a steeper penalty, the specified secondary norm will then not be applied. This theme is taken into consideration within the framework of aggregation in criminal law. This study finds the absence of effective reparations to be open to criticism. The single qualified case within the scope of the law is, crime being committed as an criminal organizational activity.

Giriş

Bir kamu kurumu olan Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi, mali-idari özerkliğe ayrıca özel bütçeli bir yapıya sahiptir¹. 6114 Sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Hakkında Kanun²; “Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı tarafından yapılacak her türlü sınav ve yerleştirmeler ve bu sınavlarda görev alanların yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemek” amacıyla çıkarılmıştır. 17.02.2011 tarihinde kabul edilen kanun 03.03.2011 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu düzenlemeye göre mezkûr kanunun adı “Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” iken 703 sayılı KHK ile şimdiki halini almıştır.

Kanun ‘Amaç ve Tanımlar’, ‘Kuruluş, Görev ve Yetkiler ile Teşkilat Yapısı’, ‘Sınavlara İlişkin Hükümler’ ve ‘Çeşitli Hükümler’ olmak üzere dört bölümden ibarettir. İnceleme konumuz olan suçlar; ‘Sınavlara İlişkin Hükümler’ başlıklı Üçüncü Bölüm’de ve 10. maddede düzenlenmiştir.

6114 Sayılı Kanun, sınavların yapılması bakımından eşitlik ilkesi çerçevesinde bazı temel ilkeler benimsemiştir. Kanun’un 7. maddesinin 1. fıkrasında “Sınav, ölçme, değerlendirme ve yerleştirme işlemleri, güvenilirlik, gizlilik, tarafsızlık, bilimsellik ilkeleri çerçevesinde ve adaylara fırsat eşitliği sağlayacak biçimde yapılır” denilmiştir. Sınavlar da eğitim ve öğretimin parçasıdır³. Sınav hukuku⁴ ile ilgili çalışmalar, genellikle idare hukuku alanında yapılmaktadır⁵. Bu çalışmalarda özellikle sınavlara yönelik itirazlar, bunlara ilişkin idari davalar ve idari yargılama usulüne ilişkin kurallar aktarılmaktadır⁶. Bu nedenle sınav hukuku, çoğu zaman

¹ Özer, M. (2018). Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezinin stratejik hedefleri ve yeni yönelimleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (2), 221-226, 222.

² 02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı KHK’nin 84. maddesiyle değiştirilmiştir.

³ Sezer, Y. ve Bilgin, H. (2010). Sözlü sınavların yargısal denetimi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (86), 168-187, 168.

⁴ Bazı yazarlar tarafından ‘eğitim hukuku’ adlı çalışmalar yapılmıştır. Taşkın, P. ve Karaman Kepenekçi, Y. (2019). *Eğitim hukuku*. Ankara: Siyasal Kitabevi; Batı, M. ve Aytaç, T. (Ed). (2020). *Eğitim hukuku*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık; Levent, A.F.ve Dönmez Övür, M. (2019). *Eğitim hukuku*. Ankara: Nobel Yayıncılık; Gülcan, M.G. (2019). *Eğitim hukuku*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

⁵ Kalabalık, H.(2022). İdari yargılama usulü hukuku (16. Bs). Ankara: Seçkin Yayıncılık. 295; Ayhan, A.(2019). *İdari yargılama hukukunda ivedi yargılama usulü*. (Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır, 23.

⁶ Atay, E.E. (2022). *İdare hukuku* (3. Bs). Ankara: Seçkin Yayıncılık, 284.

idare hukuku içerisinde mütalaa edilmektedir. Zira sınavların yapılması, sonuçların açıklanması ve yerleştirme süreçleri birer idari işlem mahiyetindedir⁷. Biz bu çalışmada münhasıran 6114 sayılı Kanun'da yer alan sınav suçlarını ele alacağız.

Öncelikle; 6114 Sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Hakkında Kanun'un hangi sınavlara tatbik edileceğini belirlemek gerekmektedir. Bu Kanun'un; ÖSYM tarafından yapılan sınavların yanı sıra diğer sınavlar hakkında da uygulanıp uygulanmayacağına ortaya konulması gerekmektedir.

652 Sayılı 'Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 5/1. fıkrasında (Ek: 2/12/2016-6764/12 md.); "17/2/2011 tarihli ve 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun... 10 uncu maddesi hükümleri Bakanlıkça yapılan merkezi sınavlar hakkında da uygulanır" denilmiştir. Kararname'nin bütünü içerisinde kimi zaman Hazine ve Maliye Bakanlığı'na, kimi zaman Gençlik ve Spor Bakanlığı'na, kimi yerde de Milli Eğitim Bakanlığı'na atfı yapılmıştır. Kararname'nin 'Bakanlık Teşkilatı' başlıklı İkinci Bölümü'nde yer alan 3. maddesi ilga edilmiştir. Ancak bu maddeyi ilga eden 703 sayılı KHK'nın 22. maddesinde "25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili olup yerine işlenmiştir" denilmiştir. Bu nedenle; 652 Sayılı KHK'nın 5. maddesinde atfı yapılan bakanlık; Milli Eğitim Bakanlığı'dır.

Bazı yazarlar, ÖSYM tarafından yapılan sınavlarda 6114 sayılı Kanun'un, ÖSYM dışında başka herhangi bir kurum tarafından yapılan sınavlarda ise TCK'nın ilgili hükümlerinin uygulanacağını öne sürmüştür⁸. Ancak 652 sayılı KHK'nın yasalardan hükmü ve Anayasa Mahkemesi'nin bu yönde verdiği karar⁹ nedeniyle aktarılan görüşe katılmıyoruz. Yargıtay da aynı yönde kararlar vermiştir¹⁰. 6114 sayılı Kanun'un ÖSYM Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan sınavlar hakkında uygulanabileceği sonucu çıkmaktadır. Bu nedenle ÖSYM ve MEB dışında kalan diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yapacağı sınavlar hakkında 6114 sayılı Kanun'un cezai hükümlerinin uygulanamayacağı sonucuna varmaktayız.

6114 sayılı Kanun'un 7. maddesinin 9. fıkrasında "özel kurumların taleplerine yönelik sınavlar, Yönetim Kurulunun yapacağı düzenlemeler ile gerçekleştirilir" denilmiştir. Ancak bu hükmün, cezai hükümler konusuna açıklık getirmediği ortadadır. Keza, kanunun 'Personel Rejimi ve Mali Hükümler' başlıklı 6. maddenin 13. fıkrasında "Bu fıkra da yer alan hükümler, yükseköğretim kurumlarının açık öğretim sınavları, kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişilerinin talepleri üzerine yükseköğretim kurumlarınınca yapılan sınavlar hakkında da uygulanır" denilmektedir. Ancak Kanun'un ceza hükümlerinin yer aldığı 10. maddesinde bu yönde bir belirleme yapılmamıştır.

Ceza normu içeren kanunların yorumlanması¹¹ bakımından, TCK'nın 2. maddesinin 3. fıkrasında; kıyas yasağı benimsenmiştir. Bu hükme göre kıyas yapmak ve kıyasa yol açacak geniş yorum¹² yapmak yasaklanmıştır. Bu nedenle, ÖSYM ve MEB dışında herhangi bir kamu kurumu, bakanlık, başkanlık, askeri veya sivil kurum tarafından yapılan sınavlarda yahut herhangi bir özel hukuk tüzel kişisi tarafından yapılan yarışmalarda mezkûr kanunun uygulanma olanağı bulunmamaktadır.

Yasa'nın 7. maddesinin 10. fıkrasına göre; "Başkanlık tarafından yurtdışında yapılan tüm sınavlarda da bu Kanun hükümleri uygulanır". Sınavların yurt dışında ya da yurt içinde yapılması arasında bu fıkra nedeniyle bir fark bulunmamaktadır. Ancak, ÖSYM ve MEB dışında başka kamu kurum ve kuruluşlarının yapacağı sınavlar hakkında; ister yurt içinde, ister yurt dışında yapılsın, 6114 sayılı Kanun'un ceza hükümlerini tatbik etme olanağı bulunmamaktadır.

Yasanın 'Sınav Güvenliği' başlıklı 9. maddesinin 1. fıkrasında "Sınav soruları ile bunları hazırlamakla görevlendirilmiş olan kişilerin kimlikleri gizli tutulur... Soru havuzundaki sorular hiçbir koşul altında kısmen ya da tamamen üçüncü şahıslara verilmez. Adli ve idari soruşturma ve kovuşturmalarda soru havuzuna erişim için Cumhurbaşkanının izni gereklidir" denilmiştir. Aynı maddenin 2. fıkrasında "Bu soruları sınav sonrasında yetkilendirilmiş görevliler dışında herhangi bir yolla ezberlemek suretiyle de olsa elde ederek kaydeden, saklayan, aktaran ya da paylaşanlar hakkında 10 uncu madde hükümleri uygulanır" denilmiştir. Yasanın 10. maddesinde yer alan suçların incelenmesi bakımından bu hüküm önemlidir.

⁷ Bingöl, B. (2018). Sınav hukukunun kuramsal temelleri. Taşkın, P. ve Karaman Kepenekçi, Y. (Ed.). *Çocuk Hakları-Eğitim Hukuku-Vatandaşlık Eğitimi: Prof. Dr. Emine Akyüz'e Armağan* kitabı içinde (s.418-432). Ankara: Pegem Yayınları, 418.

⁸ Çiğli, H. (2015). Başkasının yerine sınava girme eylemlerinin türk ceza kanunu ile diğer özel kanunlardaki karşılığı. *Terazi Hukuk Dergisi*, 10(103), 49-58, 50.

⁹ AYM'nin, 12.11.2020 tarih 2020/84 E., 2020/64 K. Sayılı kararı.

¹⁰ "Adlî, suç tarihinden sonra, 02/07/2018 tarih ve 703 sayılı KHK'nın 22. maddesi ile "Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" olarak değiştirilen, "Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"ye 02/12/2016 tarih ve 6764 sayılı Kanunun 12. maddesi ile eklenen ve suç tarihinde yürürlükte olan, Ek Madde 5'in birinci fıkrasındaki "17/2/2011 tarihli ve 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 7 nci maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları, 8 inci maddesinin dördüncü fıkrası, 9 uncu maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, yedinci ve sekizinci fıkraları ile zorunlu öğretim kapsamında öğrenim gören öğrenciler hariç 10 uncu maddesi hükümleri Bakanlıkça yapılan merkezi sınavlar hakkında da uygulanır." düzenlemesi uyarınca, 6114 sayılı Yasanın 10. maddesinde düzenlenen suçun, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen merkezi sınavlar açısından da oluşacağı anlaşılmaktadır. . . ."

¹¹ "... Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin, 21.12.2021 T., 2021/13483 E., 2021/17753 K. Sayılı ilamı; benzer yönde 19. Ceza Dairesi'nin, 15.06.2021 T., 2020/6872 E., 2021/6631 K. Sayılı ilamı.

¹² Hakeri, H. (2007). Ceza hukukunda önemsiz hareketler. *TBB Dergisi*, 69, 62.

ÖSYM bünyesinde ‘Sınav Sonuçlarını İzleme ve Değerlendirme Birimi’ kurulmuş, bu birim altında ‘İhbar Değerlendirme Birimi’ ne yer verilmiştir. Bu birimler sınav güvenliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapmaktadır¹³.

I. 6114 Sayılı Kanuna Göre Ölçme Seçme ve Yerleştirme Suçları

A. Genel Olarak

Yasa'nın 10. maddesinde, konumuz olan sınav suçlarına yer verilmiştir. 2.fıkranın 1. cümlesinde gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma suçu, 2.cümlesinde ise gizli olan bilgileri ifşa etme suçu düzenlenmiştir. Kopya çekme, aracılık etme kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama suçları 10. maddenin 3. Fıkrasında hüküm altına alınmıştır. Sınav sonuçlarını değiştirme suçuna ise 10. maddenin 4. fıkrasında yer verilmiştir.

Yasanın 10. maddesine 02.12.2016 tarihinde eklenen 9. fıkra ile birtakım kabahatler ihdas edilmiştir. Bu bölümde yasanın 10. maddesinde belirtilen suçlara ilişkin genel bilgiler verilecek, çalışmanın III. Bölümü'nde ise 6114 sayılı Kanun'da yer alan suçların unsurları ayrıntılı olarak incelenecektir.

B. Gizli Olan Bilgileri Elde Etme veya Elinde Bulundurma (10/2, 1.cümle)

Yasa'nın 10. maddesinin 2. fıkrasının 1. cümlesinde; *“bu kanun hükümlerine göre gizli olan bilgileri, hukuka aykırı olarak elde eden veya elinde bulunduran kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır”* denilmiştir.

Bu kanunun 7. maddesinde benimsenen kurala göre; ÖSYM tarafından yapılan sınav işlemlerinin, gizlilik ve tarafsızlık içerisinde yapılması gerekmektedir. Hangi bilgilerin gizli olduğu 6114 sayılı Kanun'da sayılmıştır.

C. Gizli Olan Bilgileri İfşa Etme (10/2, 2.cümle)

6114 Sayılı Kanun kapsamında belirtilen bilgileri elde etmek veya elinde bulundurma, yasanın 10. maddesinin 2. fıkrasının 1. cümlesinde suç olarak tanımlanmıştır. Ancak Kanun'un 10. maddesinin 2. fıkrasının 2. cümlesinde yer alan suç, münhasıran başka bir suçtur. Yasanın 10. maddesinin 2. fıkrasının 2. cümlesinde yer alan suç; 6114 sayılı Kanun'a göre gizli olan bilgilerin ifşası suçudur.

1. Cümlede yer alan suç, gizli bilgileri hukuka aykırı elde etme veya elinde bulundurma suçudur. Kanaatimizce 1. ve 2. cümlede belirlenen suçlar farklıdır. 1. Cümlede yer alan suçun geçit suç olmadığını düşünüyoruz. Zira failin gizli bilgileri elinde bulundurmasında hukuka aykırılık bulunmayabilir. Failin, gizli bilgileri muhafaza etme yükümlülüğü olduğu halde, bilgileri bir başkasıyla paylaşması durumunda yalnızca 2. cümlede yer alan ifşa suçu gündeme gelecektir. Sınav sorularını hazırlamakla görevli personelin durumu böyledir. Burada bahsedilen *‘hukuka aykırı olarak ele geçirme’* bakımından, hukuka aykırılığın tipikliğe ait olup olmadığı, *‘özel hukuka aykırılık’* kuralları çerçevesinde ileride tartışılacaktır.

Kamu görevlisinin ifa ettiği göreve ilişkin sırları, bu görevi sona erdikten sonra da saklaması gerekir. Maddenin ikinci fıkrasında, söz konusu yükümlülüğe aykırı davranışlar ceza yaptırımını altına almıştır.

Yine *‘gizli bilgileri hukuka aykırı elde etme veya elinde bulundurma suçu’* ile *‘bu bilgileri ifşa etme’* suçlarının aynı suç işleme iradesi kapsamında işlenmesi durumu, içtima başlığında ele alınacaktır.

D. Kopya Çekme, Aracılık Etme, Kopya Çektirilmesine İmkân Sağlama, Başkası Yerine Sınava Girme veya Başkasını Kendisi Yerine Sınava Girmesini Sağlama (10/3)

Yasanın 10/3. fıkrasında; *“Başkanlık tarafından yapılan sınavlarda;*

- Ses veya görüntü nakleden cihaz kullanmak suretiyle kopya çeken veya bu suretle kopya çekilmesine aracılık eden,*
- Başka bir adayın yerine sınava giren veya kendi yerine bir başkasının sınava girmesine katkı sağlayan,*
- Bireysel veya toplu olarak kopya çeken veya kopya çektirilmesine imkân sağlayan, kişi; fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır”* denilmiştir.

Kanaatimizce sınavlara ilişkin ilk akla gelen suç, kopya çekme suçudur. Bu nedenle kopya çekme suçu bu fıkranın ilk bendinde düzenlenmesi, sistematik açıdan daha isabetli olurdu.

Yine, *‘ses veya görüntü nakleden cihaz kullanmak suretiyle kopya çekme’* eylemi, nitelikli hal olarak düzenlenebilecekken, böyle bir belirleme yapılmamıştır. Ayrıca toplu olarak kopya çekme suçu açısından da nitelikli hale yer verilmemiştir. Suçun unsurları ile nitelikli haller ve tâli norm sorunu aşağıda aktarılacaktır.

¹³ Özer (n 1) 225.

E. Sınav Sonuçlarını Değiştirme (10/4)

6114 Sayılı Kanun'un 10. maddesinin 4. fıkrasında, sınav sonuçlarını değiştirmek suç olarak tanımlanmıştır. Burada “*Sınav sonuçlarını adayın lehine veya aleyhine olacak şekilde değiştiren kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır*” denilmiştir.

Burada tanımlanan suç diğer fıkralarda yer alan suçlardan farklı olarak, sınav sonuçlarının değiştirilmesi ile ilgilidir. Sınav sonuçlarının nasıl ve hangi yöntemle değiştirileceğine ilişkin bir belirleme bulunmamaktadır. Ayrıca failin kimliği bakımından, aday ya da kamu görevlisi ayrımına gidilmemiştir. Kısaca bilgi verilen bu suç tipi de unsurlarıyla aşağıda aktarılacaktır.

F. Kabahat (10/9)

Yasanın 10. maddesinde; “*9 uncu maddenin birinci fıkrasında yer alan görevlilerin kimlik bilgilerini, deneme sorularını veya sınavın devam ettiği süre içinde sınavlarda sorulan soruları aynen veya değiştirerek herhangi bir ortamda paylaşan, ifşa eden, her türlü işaret, ses veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma ileten, yayımlayan veya işleyenler hakkında beşbin Türk lirası idari para cezası uygulanır*” denilmiştir.

Görevlilerin kimlik bilgileri ve deneme soruları kanuna göre, zaten gizli bilgilerdendir. Bunların açıklanması yukarıda zikredildiği üzere ifşa suçunu oluşturmaktadır. Bu nedenle, yasanın 10. maddesinin 9. fıkrasında ayrıca kabahat olarak zikredilmesi uygulamada tereddüt oluşturabilmektedir. Sınav sorularının paylaşılması kabahati açısından, fiilin, sınavların devam ettiği süre içerisinde olması şartı aranmıştır.

Sınav yapıldıktan sonra, soruların yayımlanması durumu kabahat olarak düzenlenmemiştir. Sınavlar yapıldıktan sonra, kurum tarafından paylaşılan sorular dışındaki sorular bakımından gizlilik devam etmektedir ve bu halde soruları yayımlamak ifşa suçunu oluşturacaktır. Ancak sınavda sorulan ve (bazen) on binlerce kişinin (adayın) gördüğü soruların gizli olup olmadığı tartışmalıdır. ÖSYM, sınavdan sonra da soruların gizli olduğu görüşündedir ve izin verilen sorular haricindeki soruların sınavdan sonra paylaşıldığı hallerde suç duyurusunda bulunmaktadır. Bu ihtimallerin kapsamlı olarak düzenlenmesi daha yerinde olabilirdi. Kanaatimizce sınav sorularının adaylar tarafından görülmesi, buna rağmen sınavı yapan kurum tarafından aleniyet kazandırılmaması halinde gizlilik devam etmektedir. Burada önemli olan sınava giren adayların soruları görmesi değil, aynı ya da benzer soruların başka bir sınavda kullanılması ihtimalidir.

Sınavlar devam ederken görevlilerin kimlik bilgilerini, deneme sorularını veya sınavın devam ettiği süre içinde sınavlarda sorulan soruları herhangi bir ortamda paylaşan kişiler hakkında idari para cezası öngörülmüştür. Yukarıda izah ettiğimiz üzere, eylemin suç olarak düzenlendiği durumlarda, kabahatten işlem tesis etme olanağı ortadan kalkmaktadır. Fiilin; hem kabahat hem de suç oluşturması halinde, Kabahatler Kanunu'nun 15. maddesinin belirlemesi nedeniyle; yalnızca suç bakımından yaptırım uygulanmaktadır¹⁴.

Kabahatler Kanunu'nun, ‘*Organ veya temsilcinin davranışından dolayı sorumluluk*’ başlıklı 8. maddesinde “*Organ veya temsilcilik görevi yapan ya da organ veya temsilci olmamakla birlikte, tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde görev üstlenen kişinin bu görevi kapsamında işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı tüzel kişi hakkında da idarî yaptırım uygulanabilir*” denilmiştir. 6114 Sayılı Kanun'un 10. maddesinin 9. fıkrasındaki kabahatin düzenleniş amacı, Kabahatler Kanunu'nun 8. maddesindeki tüzel kişilerin idari para cezasına çarptırılmak istenmesi olabilir. Ancak kabahatin düzenlenme şekline ve Kanun'un gerekçesinden bu husus sarıh olarak anlaşılmamaktadır.

Aynı şekilde “*sınavın devam ettiği süre içinde sınavlarda sorulan soruları aynen veya değiştirerek herhangi bir ortamda paylaşanlar*” açısından, bu fıkrada yer alan kabahat ortaya çıkacaktır. ‘*Soruları değiştirerek paylaşmak*’tan ne anlaşılması gerektiği müphemdir. Bu durum belirlilik ilkesine aykırı görünmektedir.

Bu kabahatin tekrerrü hâlinde verilecek idari para cezasının bir kat artırılması öngörülmüştür. Bu hüküm, kabahatler bakımından özel bir tekrerrür durumu ortaya çıkarmıştır. Hâlbuki kabahatler açısından genel kural, tekrerrü esas alınmamasıdır. Zira Kabahatler Kanunu ‘*tekrerrür*’ hükümleri içermemektedir¹⁵.

9. fıkra ile ihdas edilen kabahatler hakkında işlem yapılması, yine aynı fıkradaki belirleme nedeniyle, ceza tatbikine engel olmayacaktır. Bu kabahat ayrıca incelenmeyecek olup, yeri geldikçe atf yapılacaktır.

¹⁴ Koca, M. ve Üzülmöz, İ. (2021). Ceza genel hukuku (14. Bs). Ankara: Seçkin Yayıncılık, 539-540; Akbulut, B. (2018). *Ceza hukuku genel hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 799; Bekar, E. (2011). Kabahatler kanunu'nun genel hükümlerinin değerlendirilmesi. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 69(1-2), 1033-1050, 1049; Ayrıca kabahat olan yaptırımların idari işlemle belirlenmesi mümkün değildir. Kabahatler açısından da kanunilik ilkesi geçerlidir. Akbulut, B. (2021). Kabahatler hukukunda kanunilik ilkesi ve covid-19 nedeniyle alınan tedbirlere aykırılık. *Journal of Penal Law and Criminology*, 9(1), 197-253, 211. Anayasa Mahkemesi kabahatler yönünden kanunilik ilkesini esnek yorumlamaktadır. “*Yasama organının ağır işleyen yapısı ile ekonomik ve teknik hayatın hızla değişen ve gelişen şartları gözetilerek, suç ve cezalarda kanunilik ilkesinin idari suçlar yönünden daha esnek uygulanması gerekmektedir*” (AYM'nin, 13.01.2016 tarih 2015/85 E., 2016/3. Sayılı kararı).

¹⁵ Uğur, H. (2009). Kabahatler kanunu ve 5252 sayılı kanun'a göre idari para cezası ve yargıtay uygulaması. *TBB Dergisi*, 85, 189-209, 205.

II. Korunan Hukuki Değer

Bilindiği gibi, kanun koyucu suç ihdas ederek belli değerleri korumak istemiştir. Sınav; eğitim ve öğretim kavramlarıyla mündemictir. Sınavlara ilişkin suçların; başkalarının eğitim hakkı, meslek seçme hakkı ve kişiliğini geliştirme hakkını ihlal ettiği belirtilmektedir¹⁶.

'Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma' suçu ile 'gizli olan bilgileri ifşa etme' suçlarının, aynı hukuki değeri ihlal ettiğini düşünüyoruz. Bu suçlarla korunmak istenen hukuki değer kamu idaresinin itibarıdır¹⁷. ÖSYM ve MEB tarafından yapılan sınavlar; öğrencileri, öğretmenleri, velileri, diğer kamu kurumlarını dolayısıyla tüm kamuoyunu yakından ilgilendirmektedir. Yapılan sınavların güvenlik, gizlilik ve tarafsızlık ilkelerine göre icra edilmesi beklenir. Bu suçların işlenmesiyle; sınavların icrasına ilişkin güvenlik, gizlilik ve tarafsızlık ilkeleri zedeleneceğinden, suçla korunan hukuki değer; birer kamu idaresi olan ÖSYM ve MEB'in güvenilirliğidir.

Açıklanan suçlar; TCK'nın 258. maddesinde hüküm altına alınan 'göreve ilişkin sırrın açıklanması' suçuna benzer niteliktedir. Bu suç bakımından korunan hukuki değer; kamu idaresinin güvenilirliği ve işleyişi olduğu belirtilmiştir¹⁸. ÖSYM Kanunu'na göre gizli bilgileri elde etme/bulundurma ve ifşa etme suçları açısından da aynı kanaati paylaşıyoruz.

'Kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama' suçu ve 'sınav sonuçlarını değiştirme' suçu yönünden korunan hukuki değer; kamu idaresinin güvenilirliği ve işleyişidir. Açıklanan suçların, (doğrudan olmasa da) sınava giren diğer adaylar yönünden fırsat eşitliği¹⁹ ve kişilerin maddi ve manevi varlığını geliştirme²⁰ haklarını ihlal ettiği de öne sürülebilir.

III. Suçun Unsurları

A. Maddi Unsur

1. Fail

Fail, kanun tarafından düzenlenen normu ihlal etmesi nedeniyle sorumlu tutulan kişidir²¹. 'Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma' suçunun faili herkes olabilir²². Zira Yasa'nın 10. maddesinin 2. fıkrasında 'hukuka aykırı olarak elde eden veya elinde bulunduran kişi' ifadesi kullanılmıştır. Bu nedenle, gizli bilgileri elinde bulundurma yetkisini haiz olmayan herkes fail olabilir. Sınav sorularını hazırlama komisyonunun üyelerinin sorulara muttali olması ve bunları elinde bulundurması yönünden, hukuka aykırıktan bahsedilemeyeceği için bunlar fail olamazlar. Yine soruların basılması, kitapçıkların mizanpajı gibi hizmetlerde görev alan personelin, gizli bilgileri hukuka aykırı olarak elinde bulundurduğundan bahsedilemeyecektir. Özetle 'gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma' suçunun faili, gizli bilgileri bulundurma yetkisine sahip olmayan herhangi bir kişi olabilir.

'Gizli olan bilgileri ifşa etme' suçunun faili herkes olabilir. Zira ifşa etme suçunun yasal tanımında, bir önceki cümleye atıf yapılmış ve 'bu bilgileri ifşa eden kişi'den bahsedilmiştir. Kanımızca bu suçun faili yönünden ikili bir ayrıma gitmek gerekirdi. İfşa suçunun; gizli bilgileri elinde bulundurma yetkisine sahip birisi tarafından işlenmesi farklı, elinde bulundurma yetkisine sahip olmayan birisinin bu bilgileri önce elde edip (hukuka aykırı olarak) sonra ifşa etmesi farklıdır. Bunların ayrı ayrı düzenlenmesi daha isabetli görünmektedir. Fakat kanun koyucu böyle bir tasarrufta bulunmamıştır. Bu nedenle suçun faili herhangi bir kimse olabilir. Bilgileri önce ele geçiren, sonra ifşa eden açısından içtima hükümleri, ilgili bölümde tartışılacaktır.

'Kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama' suçu içerisinde birden fazla seçimlik hareket yer almaktadır. Kopya çekme sözlükte²³ "genellikle yazılı sınavlarda soruları cevaplamak için bir kaynağa gizlice bakmak" olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan hareketle, kopya çekme eyleminin faili, kanaatimizce, sınava giren adaydan başkası olamaz. Adayın; sınav sırasında bir kaynağa bakması, diğer adayların kâğıtlarına bakması, başkalarıyla konuşması/fısıldaşması, teknik ve elektronik imkânlarla dışarıya bağlanması birer kopya eylemidir. Bu eylemler münhasıran sınava giren aday tarafından gerçekleştirilebileceğinden bize göre kopya çekme suçu,

¹⁶ Bingöl (n 7) 419.

¹⁷ Karataş, B. (2018). *ÖSYM kanunu'nda düzenlenen suçlar*. (Yüksek Lisans Tezi). Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 5.

¹⁸ Özen, M. ve Köksal, A. (2020). Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 69 (1), 189-232, 196; Alşahin, M.E. (2014). Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu (TCK m. 258). *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 20(2), 219-250, 227.

¹⁹ "Adil ve kapsayıcı bir toplum olmanın öncelikli gereklerinden biri tüm bireylerin eğitim fırsatlarından eşit şekilde yararlanabildiğini ve temel eğitimsel işleyişleri gerçekleştirebildiğini garanti etmektir". Çelik, R. (2017). Adalet, kapsayıcılık ve eğitimde hakkaniyetli fırsat eşitliği. *Fe Dergi*, 9(2), 16-29, 23; "Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan eşitlik ilkesine ilişkin düzenlemeler, ilkenin uygulanma biçimlerinden olan kamu hizmetinden yararlanmada eşitlik ve fırsat eşitliği çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Gerçekten de temel nitelikte bir kamu hizmeti olan eğitimin her aşamasında kimseye ayrıcalık tanımadan eşitlik ilkesi doğrultusunda uygulanmasına yönelik düzenlemeler yapılması, gerek yasama organının gerekse idarenin bir yükümlülüğüdür". Yıldırım, T. ve Göçgün M. (2016). İdarenin düzenleyici işlemlerinde eşitlik ilkesi. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(2), 39-60, 47.

²⁰ Gümüş, A.T. (2005). Türk anayasasında kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(2), 133-172.

²¹ Çetintürk, E. ve Töngür, A.R. (2020). Ceza hukuku genel hükümler (1. Bs). Ankara: Adalet Yayınevi, 122.

²² Karataş (n 17) 10.

²³ Kopya çekmek. (2022). TDK, <https://sozluk.gov.tr/ET:27.08.2022>

özgü suçtur. Katıldığı sınavda kopya çekme ve başkasının kendisi yerine sınava girmesini sağlama eylemlerinin bizzat işlenebilen suç²⁴ olarak nitelenmesi mümkündür.

'Kopya çekilmesine aracılık etme ve kopya çektirilmesine imkân sağlama' şeklindeki hareketler yönünden failde herhangi bir özellik aranmamıştır. Kopya çekme suçunun aksine aracılık ve imkân sağlama suçlarının faili herkes olabilir. Kopya çeken adaya, sınav sırasında teknik destek ve bilgi sağlamak şeklinde aktif bir hareketle kopya çekilmesine imkân sağlanabilir. Gözetmen ve salon görevlilerinin ihmali suretiyle, kopya çekilmesine imkân sağlanması da mümkündür. Bu nedenle suç, aday dışında herkes tarafından işlenebilir. Öte yandan aracılık etmek ve imkân sağlamak; yardımda bulunmak ve tavassutta bulunmak demektir. Suça yardım etme, haddizatında TCK'nın 39. maddesinde düzenlenmiştir. Ancak 'kopya çekilmesine aracılık etme ve kopya çektirilmesine imkân sağlama' suçu yönünden kanun koyucu, yardım etme konusundaki genel hükümden ayrılmış ve yardım etme eylemini münhasıran suç olarak tanımlamıştır. Mevzuatımızda, yardım niteliğindeki hareketlerin bağımsız bir suç olarak düzenlendiği çeşitli suç tipleri bulunmaktadır²⁵.

'Başkası yerine sınava girme' hareketinin faili yönünden bir belirleme yapılmamıştır. Aday dışında herkes bu suçun faili olabilir. Ancak, 'başkasının kendisi yerine sınava girmesini sağlama' suçunun faili yalnızca sınava girecek aday olabilir. Bu nedenle suçun, özgü suç olduğu kanaatindeyiz.

'Sınav sonuçlarını değiştirme' suçunun faili herhangi bir kişi olabilir. Sonuçların adayın lehine veya aleyhine değiştirilmesi önem taşımamaktadır. Sonuçların, dijital ortamda değiştirilmesi yahut birtakım evrakın tahrifi yoluyla değiştirilmesi önemli değildir. Fail; sınava giren aday, sınav merkezi yetkilisi yahut bir başkası olabilir. Bilişim suçları yoluyla sonuçların değiştirilmesi de mümkündür. Bu nedenle suçun herkes tarafından işlenebileceğini düşünmekteyiz.

Yasa'nın 10. maddesinin 6. fıkrasındaki belirleme nedeniyle; bu suçların, bir örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi nitelikli hal olarak belirlenmiştir. Toplu olarak bu suçları işlemekle, daha evvel kurulmuş bir örgüt çerçevesinde bu suçları işlemek farklı anlamlara gelmektedir²⁶.

2. Mağdur

Suçun mağduru; suç olarak tanımlanan eylem nedeniyle (hukuki değer ihlal edilmesi ya da tehlikeye düşürülmesiyle) haksızlığa uğrayan kişidir²⁷. Bir başka deyişle mağdur, suçun konusunun ait olduğu kişidir²⁸. Katoğlu²⁹ suçun mağdurunu, "ceza normu tarafından korunan, suç fiili ile ihlal olunan varlık ya da menfaatin hamili" olarak tanımlamaktadır. Mağdur ile suçtan zarar gören kişi kavramları aynı hususa taalluk etmemektedir³⁰.

Tüzel kişilerin suçun mağduru olup olamayacakları doktrinde tartışmalıdır³¹. Ancak konuyu dağıtmamak adına bu tartışmaya burada değinilmeyecektir. Burada, TCK'nın 43. maddesinde zikredilen 'mağduru belli bir kişi olmayan suçlar' kavramının³² daha uygun düştüğü kanaatindeyiz.

Suçla korunan hukuki değer kamu idaresinin güvenilirliği olduğuna göre, bu değer sahibi/hamili sıfatıyla kamunun mağdur olduğunun kabulü gerekecektir. Zira 'gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma' suçu, 'gizli olan bilgileri ifşa etme' suçu, 'kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama suçu, kopya çekilmesine aracılık etme ve kopya çektirilmesine imkân sağlama ve başkası yerine sınava girme' suçlarının mağduru belli bir kişi değil, herkeştir. Mağduru belli bir kişi olmayan suçlar kavramından hareketle,

²⁴ "Özgü suç ile bizzat işlenebilen suçları ayırt etmeye yönelik görüşleri değerlendirecek olursak, bizzat işlenebilen suçlarda fiil sadece gerekli niteliği haiz kişi tarafından gerçekleştirilebilirken, özgü suç bakımından bu zorunluluğun olmadığı ifade edilmiştir". Kitapçioğlu Yüksel, T. (2021). Özgü suç. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 126. Ancak yazar, bizzat işlenebilen suçları, ayrı bir suç tipi olarak görmemekte, özgü suçların bir alt kategorisi olarak nitelemektedir.

²⁵ İntihara yönlendirme (TCK 84) ve suç işlemek amacıyla kurulan örgüte yardım (TCK 220/7) suçları gibi. Limoncu, M. (2022). Terör suçlarına iştirak. *Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 5(2), 195-235, 210.

²⁶ Şen, E. ve Eryıldız, H.S. (2021). *Suç Örgütü*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 419; Bazı yazarlar örgütlü suçluluğu kriminoloji bilimi çerçevesinde değerlendirmektedir. Özgenç, İ. (2019). *Suç Örgütleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 13.

²⁷ Baş, E. (2021). Ceza hukukunda fail ve mağdur. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 114; Hafizoğulları, Z. (2019). 5237 sayılı türk ceza kanununda fail. e-makale, <http://www.abchukuk.com/makale/makale308.html> Erişim Tarihi:12.05.2019 527-528.

²⁸ Özgenç, İ. (2021). Türk ceza hukuku genel hükümler (17.Bs). Ankara: Seçkin Yayıncılık, 211-212; Akbulut, B. (2020). *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler* (2. Bs). Ankara: Seçkin Yayıncılık, 159;

²⁹ Yazara göre; "Mağdur, şikâyetçi ve suçtan zarar gören kavramları farklı kanun maddelerinde tereddütlere yol açacak biçimde kullanılmıştır. CMK'nun 234. maddesinde mağdur ile şikâyetçinin hakları düzenlenirken, bu kişilerin davaya katılma hakkı öngörülmüş, daha sonra davaya katılmayı düzenleyen 237. maddede, mağdur, suçtan zarar gören ve malen sorumlu olanların davaya katılma hakkına sahip oldukları hükmüne yer verilmiştir". Katoğlu, T. (2012). Ceza hukukunda suçun mağduru kavramının sınırları. *AÜHF*, 61(2), 657-693, 661-662; Akbulut ve Özgenç mağduru 'dar anlamda mağdur' ve 'geniş anlamda mağdur' olarak sınıflandırmaktadır. Akbulut (n 14) 160; Özgenç (n 28) 226.

³⁰ Özgenç (n 28) 223; İşlenen bir suç nedeniyle doğrudan zarar gören, suçla korunan hukuki değer sahibi 'mağdur' olarak ifade edilirken, dolayısıyla zarara uğrayanlar 'suçtan zarar gören' şeklinde tanımlanmıştır. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun bu kavramları birbiri yerine kullanması eleştiriye açıktır. Değirmenci, O. (2008). Ceza ve ceza muhakemesi hukukunda mağdur hakları. *TBB Dergisi*, 77, 33-86, 42.

³¹ "Mağdur gerçek kişi olabileceğinden tüzel kişiler mağdur olamaz, ancak suçtan zarar gören olabilirler". Akbulut (n 14) 160; Özgenç (n 28) 219; aksi yönde bkz: Demirbaş, T. (2014). Ceza hukuku genel hükümler (10. Bs). Ankara: Seçkin Yayıncılık, 462; Katoğlu (n 29) 674; Özen ve Köksal (n 18); Baş (n 27).

³² Katoğlu (n 29) 666. Yazar, kamunun mağdur olduğu suçlarla ilgili olarak bu kavramı kullanmaktadır.

geniş anlamda tüm toplum mağdurdur. Sınavla ilgisi bulunan, sınavdan sonuç almayı murat eden adaylar ise suçtan zarar gören konumundadırlar.

Aynı şekilde ‘*sınav sonuçlarını değiştirme*’ suçunda da mağdur belli bir kimse olmayıp, toplumu oluşturan herkes mağdurdur. Ancak sonuçları değiştirme eyleminin bir kimsenin aleyhine olması halinde; aleyhine değişiklik yapılan aday, suçtan zarar gören olabilir³³. Öte yandan bir kişinin lehine yapılan değiştirme işlemi, bir veya birden fazla adayın zarar görmesine yol açmışsa, bunların da suçtan zarar gören olarak kabulü gerekir.

3. Hareket ve Netice

‘*Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma*’ suçu serbest hareketli bir suçtur³⁴. Gizli olan bilgilerin, birisinin eline geçmesi yeterlidir. Zira kanun koyucu bu bilgilerin nasıl ele geçirildiği yönünde bir belirleme yapmamıştır. Bu bilgiler; sınav personelinin edinilebileceği gibi kitapçıkların çalınması, ortam dinlemesi yoluyla yahut bilişim araçları vasıtasıyla elde edilmiş olabilir.

‘*Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma*’ suçu sırf hareket suçudur ve bir neticenin meydana gelmesi gerekmemektedir. Öte yandan suçun kesintisiz/mütemadi³⁵ bir suç olduğu kanaatindeyiz³⁶. Zira fail bu bilgileri hukuka aykırı olarak ele geçirmekte ve failin elinde bulundurduğu zaman diliminde suç temadi etmektedir. Gizli olan bilgileri elde etme eylemi yönünden, yasak bir bilgiyi ele geçirmeye yönelik aktif bir davranış gerektirdiğinden suç, icrai niteliktedir. Ancak elinde bulundurma eylemi açısından suç ihmal suretiyle işlenmesi mümkün görülebilir. Örneğin gizli bilgileri elinde bulundurma hakkına sahip olmayan bir ÖSYM çalışanının, bilgisayarında gizli bilgilerin bulunduğunu fark etmesi, ancak bu bilgilere yönelik herhangi bir eylemde bulunmaması halinde, elinde bulundurma hareketi ihmal suretiyle gerçekleşmiş olacaktır.

‘*Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma*’ suçu için bir neticenin meydana gelmesi aranmadığından, bu suç tehlike suçudur. Bu tehlike hali soyut niteliktedir³⁷. Sınavla hiç ilgisi bulunmayan ve elde ettiği bilgileri herhangi bir şekilde paylaşmayan kişi de bu nedenle cezalandırılır. Sorular yahut gizli bilgilerin, herhangi bir kişinin eline geçmesiyle oluşan risk, faili cezalandırmak için yeterlidir. Bu nedenle, bu suçun soyut tehlike suçu olduğunu değerlendirmekteyiz. Kanun koyucu, suçun konusu olan gizli bilgilerin, yetkisi bulunmayan kimselerin eline geçmesini cezalandırmak istemiştir. Gizli bilgileri ele geçirme ya da elinde bulundurma eylemi ile ortaya çıkan tehlike, suçun oluşumu açısından yeterlidir.

‘*Gizli olan bilgileri ifşa etme*’ suçu da serbest hareketli bir suçtur. Gizli bilgileri elinde bulundurmaya yetkili olan kişinin, bir veya birden fazla kişi ile bu bilgileri paylaşması, suçun tamamlanması için yeterlidir. Ayrıca önce ‘*gizli olan bilgileri elde etme*’ suçunun işlenmesi, ardından bu bilgilerin paylaşılması suretiyle ‘*gizli olan bilgileri ifşa etme*’ suçunun işlenmesi de mümkündür.

‘*Gizli olan bilgileri ifşa etme*’ suçu serbest hareketlidir ve sırf hareket³⁸ suçlarındandır. Zira bu suç dolayısıyla bir neticenin ortaya çıkması aranmamıştır. ‘*Ifşa*’; ‘*açığa vurma, faş etme*’ demektir³⁹. Bu nedenle en az bir kişinin ifşa edilen bu bilgileri görmesi, duyması veya bir başka şekilde muttali olması gerekir.

‘*Gizli olan bilgileri ifşa etme*’ etme suçunun icrai nitelikte bir suç olduğu ileri sürülmüştür⁴⁰. Kanaatimizce ‘*görünüşte ihmali suç*’⁴¹ olarak işlenmesi de mümkündür. Failin önce bilgileri hukuka aykırı olarak ele geçirdiği, sonra bu bilgileri açıklandığı hallerde icrai hareket söz konusudur. Ancak hukuken gizli bilgileri elinde bulundurmaya yetkili görevlinin, ihmali nedeniyle

³³ Karataş (n 17) 108.

³⁴ Failin nasıl icra edileceği konusunda belirleme yapılmamışsa, bu tür suçlara ‘serbest hareketli suçlar’ denilmektedir. Özgenç (n 28) 184.

³⁵ “. . . mütemadi suç, aniden oluşan suçlara göre daha fazla bir şeyler içeren suç tipidir. Bu suç tipinin ani suça göre fazladan içerdiği husus, haksızlığın belli ve makul bir zaman aralığında failin iradesiyle devam etmesidir”. Yerdelen, E. (2014). Mütemadi (kesintisiz) suç. TAAD, 5(18), 113-152, 117.

³⁶ Örneğin Yargıtay, tehlikeli madde bulundurma suçunda mütemadi suçun varlığı kabul etmektedir. Yargıtay 16. Ceza Dairesi’nin 2017/4575 K. ve aynı dairesinin 2016/747 K sayılı ilamları. Aynı şekilde uyuşturucu madde bulundurma suçu da mütemadi suçtur. Çetintürk ve Töngür (n 21) 135.

³⁷ “Suçlar, fail tarafından gerçekleştirilen failin, suçun konusu üzerinde bir zarar veya tehlike meydana getirmesine, başka bir ifadeyle failin, suçun konusu üzerindeki etkisine göre zarar suçları (Verletzungsdelikte) ve tehlike suçları (Gefährdungsdelikte) olarak iki ana başlığa ayrılmakta; tehlike suçları da kendi içerisinde soyut ve somut tehlike suçları şeklinde sınıflandırılmaktadır” Roxin, C. (2006). *Strafrecht, Allgemeiner Teil* (Band I, 4. Auflage). München, aktaran; Ersoy, U. (2020). Ceza hukukunun gri alanı: tehlike suçları. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 1(41), 27-64, 31.

³⁸ Benzer bir ifşa suçu olan kişisel verileri yama suçu konusunda Yargıtay suçun neticeli suç olmadığına hükmetmiştir. “Bu suçta herhangi bir neticenin gerçekleşmesi aranmadığından maddede sayılan seçimlik hareketlerin yapılmasıyla suç oluşacaktır. Bu açıdan TCK’nun 136. maddesindeki “verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme” soyut bir tehlike suçudur”. Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 2012/12-1510 E. ve 2014/331 K. Sayılı ilamı.

³⁹ Ifşa eyleminin normatif veya deskriptif bir tanıma ihtiyaç duyduğu açıktır. Burada ‘devletin güvenliği veya iç veya dış siyasi yararları bakımından gizli kalmalı gereken bilgileri açıklamak’ suçuna benzer bir durum söz konusudur. “Bilgileri açıklamak, bilgiye sahip olmayı, zorunlu olarak, bilginin, meşru veya gayri meşru veya tesadüfen elde edilmiş olmasını gerektirmektedir. . . Doktrinde, cezalandırılan davranışın, ‘sırrın ifşası’ olduğu; ifşanın, iki biçimde, nakletmek ya da yaymakla, gerçekleştirilebildiği; bunlardan, nakletmenin, sırrın, çok çeşitli biçimlerde belli bir kimseye veya belli sayıda kimselere iletilmesi; buna karşılık, yaymanın, sırrın, basın ve yayın veya medya vasıta kılınarak belirsiz sayıda kimselere ulaştırılması olduğu ifade edilmektedir”. Hafızoğulları, Z. ve Küçüktaşdemir, Ö. (2015). Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk. *Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2, 123-170, 145. Ayrıca atıf yapılan yazarlar ‘devletin güvenliği veya iç veya dış siyasi yararları bakımından gizli kalmalı gereken bilgileri açıklamak’ suçunun tehlike suçu olduğu, ancak bazen zarara neden olabileceği kanaatindeydi.

⁴⁰ Karataş (n 17) 6.

⁴¹ “İhmali suçlara ilişkin teorik ve pratik tartışmaların büyük bölümü, saf ihmali suçlardan ziyade ‘görünüşte ihmali suçlar’ üzerine yoğunlaşmaktadır. Görünüşte ihmali suçlarda fail; aslında icrai bir davranışla gerçekleştirilebilecek bir neticeden, ‘bu neticeyi engellemeye yönelik davranış gerçekleştirmediği’ için sorumlu tutulmaktadır”. Yurtlu, F. (2021). Suç teorisi bakımından ihmali suçların yapısı. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25(3), 581-638, 582.

bilgilerin ifşa olması halinde, ihmali olarak ifşa suçunun işlenebileceğini düşünüyoruz. Örneğin bir yakınıyla telefonda konuşan sınav hazırlama komisyonu görevlisinin, sınav sorularının yüksek sesle okunduğu ortamda telefonu kapatmaması ve görüşmekte olduğu kişinin bu soruları işitmesi halinde, görevlinin ihmali söz konusudur. Burada failin elinde bulunan bilgiler açısından hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Ancak fail gizli bilgilerin açığa çıkmaması için gerekli önlemleri almayı ihmal etmektedir.

Aslında icrai davranışla işlenebilecek bir suçun, ihmal suretiyle işlenmesi durumuna ‘*görünüşte ihmali suç*’ denilmektedir. Bunun için failin neticeyi önlemek bakımından özel bir yükümlülüğü bulunmalıdır. Bu durumda fail, sonucun ortaya çıkmasını engellememesi nedeniyle sorumlu tutulmaktadır⁴². Örneğin soru hazırlamakla görevli kamu görevlisi bu bilgileri üçüncü kişilerle paylaşmama konusunda yükümlülük altındadır. Bu yükümlülük hem kanundan hem de kurumla yapılan sözleşmelerden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle görevliler, soruları yahut gizli kalması gereken sair evrakın ifşa olmaması için gerekli önlemleri almakla mükelleftir. Failin bilgisayarını açık bırakması, bu bilgilerin yer aldığı çalışma föylerini herkesin girip çıkabileceği yerde buldurması halinde, bize göre, gizli bilgiler ihmal suretiyle ifşa edilmiş olur.

‘*Gizli olan bilgileri ifşa etme*’ etme suçu, zarar suçu değildir. Bu eylem nedeniyle bir zararın ortaya çıkması gerekmemektedir. Örneğin gizli bilgileri ifşa eden ÖSYM görevlisinin, gizli olan bilgileri sınavla hiç ilgisi bulunmayan arkadaşlarıyla paylaşması halinde bilgilerin ifşası gerçekleşmiştir. Ancak bu bilgilerin o ortamda kalması, sınav ve sınav güvenliği bakımından hiçbir zararın doğmaması mümkündür. Suç zarar suçu olmadığından, bir zararın doğup doğmadığına bakılmaksızın, suçun oluştuğu kabul edilmelidir⁴³. Henüz birisi görmemiş olsa bile bu bilgileri görme, bu bilgilere ulaşma ihtimali soyut tehlikeliğe işaret etmektedir.

‘*Kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama*’ suçu seçimlik hareketli⁴⁴ bir suçtur. Herhangi bir adayın sınav sırasında bizzat kopya çekebileceği gibi; başkası yerine sınava girme, başkasını kendisinin yerine sınava sokma, kopya çekilmesine yardım etme ve kopya çekilmesine imkân sağlama hareketlerinden birisinin icrasıyla bu suç işlenebilir.

Kanaatimizce suç, ihtiva ettiği seçimlik hareketler itibarıyla icrai niteliktedir. Ancak *kopya çektirilmesine imkân sağlama* şeklindeki hareketin ihmal suretiyle işlenmesini mümkün görmekteyiz. Kopya çekilmesi sırasında görevini tam olarak yerine getirmeyen gözetmen ve sınav salon sorumlularının, kanundan doğan garantörlük görevini ihmal etmesi, bu nevidendir.

‘*Kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama*’ suçu, sırf hareket suçudur ve bir neticenin meydana gelmesi gerekmemektedir. Kopya suçları tehlike suçları içerisindedir ve bu tehlike soyut niteliktedir. Sınav sonuçları değişirse bile suç oluşur. Örneğin adayın yerine sınava giren kişinin baraj puanı dahi alamaması, adayın kopya çekmesine rağmen yanlış cevapları işaretlemesi gibi hallerde de suç oluşur. Kanun, bu suçlar bakımından bir neticenin yahut somut tehlikenin varlığını aramamıştır. Kopya suçlarının ses ya da görüntü ileten araçlarla işlenmesi de aynı kapsamdadır.

Kopya çekme, çekilmesine imkân sağlama ve aracılık etme fiillerinin cezalandırılacağına ilişkin hüküm karşısında; “*ses veya görüntü nakleden cihaz kullanmak suretiyle kopya çeken veya bu suretle kopya çekilmesine aracılık eden*”lerden ayrıca bahsedilmesi isabetli değildir. Zira bu tanım suçun işleniş biçimine ilişkin bir tafsilattan ibarettir. Bize göre, bu halin nitelikli hal olarak düzenlenmesi daha yerinde olurdu.

‘*Sınav sonuçlarını değiştirme*’ suçu, serbest hareketli bir suçtur. Sonuçların bir şekilde değiştirilmesi yeterlidir. Değişen sonuçların adayın lehine veya aleyhine olmasının önemi bulunmamaktadır. Bu nedenle suçun sırf hareket suçu olduğunu düşünüyoruz. Bize göre sınav sonuçlarını doğrudan değiştirmek yerine, sonuçları değiştirebilecek cevap kâğıdı tahrifatları ve dijital hileler de bu kapsamdadır. Yani sonuçları doğrudan değiştirmemekle birlikte, adayın notunun ve sıralamasının değişmesine yol açacak her türlü eylem, sonuçları değiştirme suçunu oluşturmaktadır. Kanun koyucu sonuçların nasıl değiştirilmesi gerektiği yönünde bir belirleme yapmamıştır. Sınav sonuçlarının değiştirilmesi; evrak üzerinde tahrifat ve sahtecilik, dijital verilere müdahale, sonuçların belirlenmesinde kullanılan ölçek ve cevap anahtarlarında hile şeklinde olabilir.

Sonuçları değiştirme hareketi aktif bir davranışla gerçekleştirilebileceğinden, suç icrai niteliktedir. İhmal suretiyle işlenmesi mümkün değildir. *Sınav sonuçlarını değiştirme* suçu sırf hareket suçudur⁴⁵. Sonuçların değişmesi yeterli olup, başka bir neticenin meydana gelmesi gerekli değildir. Sonuçların lehte veya aleyhte değişmesi şeklinde bir sonucun varlığına rağmen; hiç kimsenin bundan zarar görmesi gerekmez. Bu nedenle suç soyut tehlike suçudur.

⁴² Özgenç, İ. (2021). İhmalî suç teorisi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25(4), 303-378, 308.

⁴³ Ersoy (n 37) 44.

⁴⁴ “*Sırf hareket suçlarında hareketin yapılmasıyla suçun maddi unsuru gerçekleşmiş olmaktadır. Doğal anlamda bir netice tipiklikte öngörülmüştür. Aynı şekilde soyut tehlike suçlarında da hareketin gerçekleştirilmesiyle suçun maddi unsuru gerçekleştirilmiş olur*”. Keçelioğlu, E. (2021). Sırf hareket suçu soyut tehlike suçu mudur? *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25(2), 433-464, 461.

⁴⁵ Karataş (n 17) 109.

4. Suçun Konusu

Kanunda yazılı “*tipik hareketin üzerinde icra edildiği kişi veya şey*”⁴⁶ suçun konusunu oluşturur. Suçun konusu; “*üzerinde suçun husule geldiği insan veya şeydir*”⁴⁷. ‘Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma’ suçu ile ‘gizli olan bilgileri ifşa etme’ suçunun konusu gizli bilgilerdir. Gizli bilgilerin neler olduğu, 6114 sayılı Kanun’da sayılmıştır.

Yasa’nın 6. maddesinin 10. fıkrasındaki açık belirleme nedeniyle, bu kanun kapsamında görev alan kamu görevlileri ile özel hukuk tüzel kişilerinin ilgili personeli, görevlerini sırasında edindikleri gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, sınavlarla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri, ticari sırları ve bunlara ait belgeleri açıklamamakla yükümlüdürler. Bu bilgilerin, kendileri veya üçüncü kişilerin yararına kullanılması da yasaklanmıştır. Aynı fıkarda “*Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder*” denilmiştir. Belirtmek gerekir ki, özel hukuk tüzel kişilerinin ve bunların personelinin sorumluluğu; bunlardan hizmet satın alınması durumunda ortaya çıkmaktadır. Kanun’un 7. maddesinde benimsenen kurala göre; ÖSYM tarafından yapılan sınav işlemlerinin, gizlilik ve tarafsızlık içerisinde yapılması gerekmektedir. Aynı maddenin 8. fıkrasında “*Soru hazırlama faaliyetlerine ilişkin olarak, yayımlanmış ve alenileşmiş her türlü yazılı, görüntülü ve sesli eserlerden yararlanılması veya iktibas yapılması eğitim ve öğretim kapsamında değerlendirilir, eser ve eser sahibinin kimliği gizli tutulur*” denilmiştir. Buna göre eser sahiplerinin kimlikleri de gizlilik kapsamındadır.

Yasa’nın ‘Sınav güvenliği’ başlıklı 9. maddesinin 1. fıkrasında yer alan hükme göre; “*Sınav soruları ile bunları hazırlamakla görevlendirilmiş olan kişilerin kimlikleri gizli tutulur*”. Bu belirlemeye göre, ÖSYM’ye soru hazırlamakla görevli olanların kimlikleri de gizli bilgi kapsamındadır. Aynı fıkarda devamlı; “*Soru havuzundaki sorular hiçbir koşul altında kısmen ya da tamamen üçüncü şahıslara verilmaz*” denilerek soru havuzunda yer alan soruların gizli bilgi kapsamında olduğu belirtilmiştir. Sınav soru ve cevapları, soru hazırlayanların kimlikleri, yararlanan eserler ve eser sahiplerinin kimlikleri gizlidir. Bu bilgileri elde etmek veya elde bulundurma suç olarak tanımlanmıştır.

‘Kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama’ suçunun konusu ÖSYM ve MEB tarafından yapılan merkezî sınavlardır.

‘Sınav sonuçlarını değiştirme’ suçunun konusu ise sınav sonuçlarıdır. Kanun koyucu sınavların her türlü şaibeden uzak ve objektif olarak yapılmasını amaçlamıştır. Sınav sonuçları bu suçun konusunu oluşturmaktadır.

B. Manevi Unsur

Suçun manevî unsuru, faille eylem arasındaki manevî bağa taalluk etmektedir⁴⁸. TCK’nın 21. maddesine göre suçun oluşması failin kastının varlığına bağlıdır. Yasanın 22. maddesi ise açıkça belirtilen hallerde ve suçun taksirle işlenebileceği hallerde failin sorumluluğuna gidilebileceğini hüküm altına almıştır.

‘Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma’, ‘gizli olan bilgileri ifşa etme’, ‘kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama’, ‘sınav sonuçlarını değiştirme’ suçları kasten işlenebilecek suçlardır. Bu suçların taksirli haline kanunda yer verilmemiştir.

‘Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma’ suçu ancak doğrudan kastla işlenebilir. Bir suç yönünden ‘hukuka aykırı olarak’ şeklinde belirleme bulunması halinde Özgenç’e göre, suçun olası kastla işlenmesi mümkün olmamaktadır⁴⁹. Yazara göre; bu durumda ortaya çıkan kast hukuka aykırılığı da kapsamaktadır. Özel hukuka aykırılık bulunması halinde, kastın tanımında ele alınan ‘bilme’ ve ‘isteme’ durumu, bize göre de hukuka aykırılığa şamildir. Öte yandan bu suçun oluşumu açısından herhangi bir amaç ve saik aranmamıştır.

‘Gizli olan bilgileri ifşa etme’ suçunun oluşması için doğrudan kast yeterlidir. Suçun oluşumu açısından amaç ve saik de aranmamıştır. Bu suçun olası kastla işlenebileceği⁵⁰ kanaatindeyiz. Örneğin, bu kanuna göre gizli bilgilerin bulunduğu ekranı açık bırakan sınav uzmanının, başkalarının görebileceğini öngörmesine rağmen eylemine devam etmesi olası kasttır. Zira bu halde fail gizli bilgilerin veya soruların görülebileceğini öngörmekte fakat ‘*olursa olsun*’ diyerek ekranı açık bırakmaktadır. Bu örnekte olduğu gibi suçun olası kastla işlenmesi bize göre mümkündür.

‘Gizli olan bilgileri ifşa etme’ suçunun taksirli haline yer verilmemiştir. Özellikle merkezi sınavların bütçeye getirdiği yük,

⁴⁶ Koca ve Üzülmüş (n 14) 118.

⁴⁷ Erem, F. (1968). Suçun konusu ve hümanist doktrin. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25(1), 11-33, 14.

⁴⁸ Çetintürk ve Töngür (n 21) 148; Suç bakımından failin, tipik haksızlık unsurları açısından kast ya da taksirle hareket ettiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Koca ve Üzülmüş (n 14) 146.

⁴⁹ Özgenç’e göre hukuka aykırılığın özel olarak işaret edildiği hallerde yani failin, işlediği failin hukuka aykırı olduğunu bilmesini aradığından bu suçlar sadece doğrudan kastla işlenebilir. Özgenç (n 28) 302.

⁵⁰ Konumuz olan 6114 sayılı Kanun’un 10/2. maddesinde bu kanuna göre gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma suçu yönünden özel hukuka aykırılık belirlemesi yapılmıştır. Aynı maddede yer alan bu bilgileri ifşa etme suçu bakımından özel hukuka aykırılık mevzu bahis değildir. Ifşa suçunda yalnızca ‘gizli bilgiler’ bakımından bir önceki cümleyle gönderme yapılmıştır. Ezcümle hukuka aykırı olarak ifadesi, gizli bilgileri elde etme ve bulundurma suçu için geçerli olup, ifşa suçuna şamil değildir.

milyonlarca öğrencinin sınavlara hazırlık süreci, sınavın tekrarlanmasındaki zorluk ve kamu idaresine karşı oluşacak güvensizlik nazara alındığında, suçun taksirli haline yer verilmesi önerilebilir.

'Kopya çekme, aracılık etme, kopya çektilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama' suçu bakımından özel bir kastın bulunması gerekmemektedir. Kopya çekme, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama hareketlerinin olası kastla işlenmesi mümkün değildir. Ancak kopya çekilmesine aracılık etme veya kopya çektilmesine imkân sağlama hareketleri yönünden olası kastı mümkün görüyoruz. Örneğin sınav salonunda bir öğrencinin, doğru cevapladığı soruları, bir başka aday 'görürse görsün' diyerek olası kastla hareket etmesi mümkündür. Bu halde bir başka öğrenci kopya çekerse (diğer adayın kâğıdından görerek) kâğıdını ortaya koyan adayın olası kastından bahsedilebilir.

'Sınav sonuçlarını değiştirme' suçu doğrudan kastla işlenebilecek bir suçtur. Kanun koyucu amaç ve saik aramamıştır. Bu nedenle failin özel bir kastının bulunması gerekmez. Suçun olası kastla işlenmesi de mümkün gözükmemektedir.

C. Hukuka Aykırılık

Hukuka aykırılık; işlenen suç bakımından karine olarak mevcut sayılır⁵¹. Bu nedenle tipe uygun hareketin aynı zamanda hukuka aykırı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır⁵². Varsa hukuka uygunluk nedenleri, her suç bakımından incelenmelidir. Ceza kanunlarında düzenlenen suçlarda genel olarak hukuka aykırılık inceleme konusu olmakla birlikte, bazı düzenlemelerde hukuka aykırılığın özel olarak belirtilmesi durumunda 'hukuka özel aykırılık' ifadesi kullanılmaktadır⁵³. Hukuka özel aykırılık durumunda suçun kanuni tarifinde, hukuka aykırı olduğunun vurgulanması söz konusudur. Dolayısıyla tarif edilen eylemin başında yer alan 'hukuka aykırı olarak' ifadesi çoğu yazara göre tipikliğe aittir⁵⁴. Özel hukuka aykırılığı açıklamak için çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Hukuka özel aykırılığı, tipikliğin olumsuz unsuru olarak gören görüşü⁵⁵ isabetli bulmaktayız.

Hukuka özel aykırılık tipik hareketi tanımlamak/betimlemek için kullanılmışsa, tipiklik içerisinde ele alınmalıdır. Bir başka deyişle eylemin bir unsuruna matuf hukuki değerlendirmeler normatif unsurlar içerisinde kabul edilmelidir⁵⁶. Buna karşın, suçun tamamı bakımından geneli vurgulayan bir yapıya sahipse, hukuka aykırılık, bu durumda tipiklik içerisinde değerlendirilmeyecektir. Bu halde, kanun koyucu, hukuka uygunluk nedeni bulunabileceği konusunda ceza yargıcını uyarmak istemiştir⁵⁷.

Hukuka aykırılıkla ilgili bu tespitlerin hata hükümleri bakımından bazı sonuçları bulunmaktadır. Hukuka özel aykırılık tipikliğe ait unsurlardan birisini nitilemekte ise burada meydana gelecek hata, tipiklik kapsamında ele alınmalıdır. Bu durumda TCK'nın 30. maddesinin 1. fıkrası uygulanmalıdır⁵⁸.

6114 Sayılı Kanun'un 10. maddesinin 2. fıkrasında "bu Kanun hükümlerine göre gizli olan bilgileri, hukuka aykırı olarak elde eden veya elinde bulunduran kişi. . . cezalandırılır" denilmiştir. Gizli bilgileri kanunun verdiği yetki ile elde eden, elinde bulunduran kişi bakımından tipikliğe ait unsur eksik olacağı için suç oluşmayacaktır. Gizli bilgileri ele geçirme ve elinde bulundurma hareketi açısından, hukuka aykırılık yok ise tipiklik gerçekleşmemiş olacaktır.

'Gizli olan bilgileri ifşa etme' suçunun tanımında özel bir hukuka aykırılık nitelmesi yapılmamıştır. 'Bu bilgileri ifşa eden kişi' denilerek bir önceki cümleye yapılan atıf, gizli bilgiler yönünden yapılmıştır. İfşa suçu bakımından (tipik hareketle birlikte hukuka aykırılık karine olarak var olduğundan) varsa hukuka uygunluk nedenlerinin tartışılması gerekmektedir.

Ceza mevzuatımızda; 'kanunun hükmünü ifa', 'meşru savunma', 'hakkın kullanılması' ve 'ilgilinin rızası' birer hukuka uygunluk nedenidir⁵⁹. İfşa suçunda meşru savunma ve ilgilinin rızası söz konusu olamaz. Ancak ÖSYM tarafından bazı bilgilerin paylaşılmasına müsaade edilmesi, sınavdan sonra bazı soruların paylaşılmasına izin verilmesi, kanun emrini ifa kapsamında değerlendirilebilir. Zira bu bilgilerin basınla veya kamuoyuyla paylaşılması idarenin, kanunun verdiği yetkiyle alacağı bir karara bağlıdır. Aynı şekilde sınavla ilgili bir yargılamada, herhangi bir sıfatla dinlenen görevlinin mahkemece sorulan sorulara cevap vermesi⁶⁰ kanun emrini ifa kapsamında değerlendirileceğinden, ifşa suçu oluşmayacaktır.

⁵¹ Hukuka aykırılığın mahiyeti konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Tipe uygun hareketi, hukuka aykırılığın karinesi olarak kabul etmekteyiz. Bkz. Koca ve Üzülmaz (n 14) 265.

⁵² "Bir suç tanımı karşısında tipik olan fiil, kural olarak hukuka aykırıdır. Ceza hukuku anlamında bir haksızlıktan (Gesamtunrecht) söz edebilmek için, fiilin tipik ve hukuka aykırı olması gerekir (haksızlık = tipik + hukuka aykırı fiil). Tipiklik ve hukuka aykırılık, birbirinden bağımsız olarak suç teşkil eden haksızlığın yapısal unsurlarını oluşturmaktadır; hukuka aykırılık, tipikliğin bir unsuru değildir". Göktürk, N. (2016). Suçun yasal tanımında yer alan "hukuka aykırılık" ifadesinin icra ettiği fonksiyon. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), 407-450, 417.

⁵³ Turhan, O. (2006). *Bilgisayar ağları ile ilgili suçlar*. (Planlama Uzmanlığı Tezi). Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, 139.

⁵⁴ Zafer, H. (2015). *Ceza hukuku genel hükümler* (5. Bs). İstanbul: Beta Yayıncılık, 296; Soyaslan, D. (2012). *Ceza hukuku genel hükümler* (4. Bs). Ankara: Yetkin Yayınları, 436; Demirbaş (n 31) 261; aksi yönde görüş için bkz: Göktürk (n 52) 426.

⁵⁵ Tipikliğin negatif unsurları teorisine göre, hukuka aykırılık unsurunun tipikliğin olumsuz unsurunu oluşturması nedeni ile suçun yasal tanımında yer alan bu unsurlar tipikliğe dâhildir. Göktürk (n 52) 424.

⁵⁶ Erman, B. (2006). Yanılmanın ceza sorumluluğuna etkisi. (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 63.

⁵⁷ Demirbaş (n 29). 252; Koca ve Üzülmaz (n 14) 269.

⁵⁸ Göktürk (52) 427.

⁵⁹ Koca ve Üzülmaz (n 14) 275.

⁶⁰ Karataş (n 17) 33.

‘Kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama’ suçu yönünden herhangi bir hukuka uygunluk nedeni bulunmamaktadır.

‘Sınav sonuçlarını değiştirme’ suçu açısından da sair hukuka uygunluk nedeninin tatbiki mümkün görünmemektedir. Ancak bir mahkeme kararı ile iptal edilen sorular nedeniyle puanların değişmesi, sınavdan sonra yetkili kurulların kararıyla uygulanan barem ve puanlamaların farklılaşması, kanun emrini ifa kapsamında değerlendirildiğinden, sonuçlarda meydana gelen değişiklik hukuka aykırı olmayacaktır.

D. Nitelikli Hal

Kanunda düzenlenen bir suçun; yine kanunda düzenlenen sebeplerle daha az ya da daha fazla cezayı gerektiren hallerinin düzenlenmesine nitelikli haller denilmektedir⁶¹. 6114 sayılı Kanun’un 10. maddesinin 3. fıkrasının, a bendinde “ses veya görüntü nakleden cihaz kullanmak suretiyle kopya çeken. . .” ifadesine yer verilmişse de bu durum nitelikli bir hal değildir. Zira bu tanımda kopya suçunun seçimlik hareketleri tanımlanmış, kopya suçları bakımından öngörülen cezadan farklı bir yaptırım tayin edilmemiştir. Bu halin, nitelikli hal olarak düzenlenmesinin daha isabetli olduğu görüşündeyiz. Suçun işleniş biçimi ve haksızlık muhtevası nazara alındığında, teknik araçlarla kopya çekilmesi halinde daha fazla ceza tayin edilmesi gerekmektedir. Bu haliyle, yanında oturan adayın kâğıdına bakmak suretiyle kopya çeken fail ile teknik cihaz kullanarak veya organize olarak kopya çeken faile aynı ceza öngörülmesi adil olmamıştır.

Kanun’da tanımlanan tek nitelikli hal; suçun, bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesidir. Mezkûr Kanun’un 10. maddesinin 6. fıkrasında “Bu maddede tanımlanan suçların bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek cezalar yarı oranında artırılır” denilmiştir.

Suç örgütü, suç işlemek amacıyla bir araya gelen topluluğu ifade eder⁶². Örgüt kavramı; birlikte suç işleme ve belirsiz sayıda suçu beraber işleme amacına yönelik olarak organize olmayı ifade etmektedir⁶³. Tek bir suç işlemek maksadıyla toplanan kişiler açısından, diğer şartlar bulunsa bile suç örgütünden bahsetme olanağı yoktur⁶⁴. TCK’nın 220. maddesinde suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından ‘kanunun suç saydığı filleri işlemek amacı’ndan bahsedilmiştir. Bu nedenle sadece bir sınavda kopya çekmek için bir araya gelme eylemi açısından, bu nitelikli halin uygulanması mümkün değildir. Ancak var olan bir örgütün, örgüt faaliyeti çerçevesinde 6114 sayılı Kanun’da yazılı suçları işlemesi halinde 10. maddenin 6. fıkrasında belirtilen nitelikli hal ortaya çıkacaktır.

IV. Kusurluluk

Kusur değerlendirmesi, failin bu eylemi nedeniyle kınanıp kınanamayacağına ilişkin olarak yapılan değerlendirmedir⁶⁵. İşlediği fiil dolayısıyla faile ceza verilebilmesi için failin kusurunun bulunması şarttır. Kusuru bulunmayan faile ceza verilemez⁶⁶.

Ceza sorumluluğunu kaldıran ve azaltan müesseselerin niteliği tartışmalıdır. Ancak çalışmanın konusu bu olmadığı için burada bu tartışmaya yer verilmeyecektir. Kusuru etkileyen sebeplerin varlığı halinde fail sorumlu tutulmamakta, ya da failin sorumluluğu azalmaktadır⁶⁷. 6114 sayılı Kanun’da belirlenen suçlar bakımından kusurluluğa ilişkin genel hükümlerin tatbiki mümkündür. Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 223. maddesinin 3. fıkrasına göre; kusuru bulunmayan fail hakkında, ceza verilmesine yer olmadığına karar verilir.

Burada tartışılmaya değer olan konu haksızlık yanılığısıdır. 6114 sayılı Kanun, özel nitelikte bir kanundur. Özel ceza kanunlarını bilmemek hata hükümleri çerçevesinde özel öneme sahiptir. TCK’nın 30. maddesinin 4. fıkrasında⁶⁸ düzenlenen haksızlık yanılığısı

⁶¹ Akbulut (n 14) 163; Nitelikli hallerde, ‘nitelikli unsurlar’ adını verenler de vardır. Nitelikli haller, suçun işlendiği vakit, işleniş şekli, mağdur veya failin durumuna bağlı olarak değişebilir. Bu sebeplere bağlı olarak düzenlenen nitelikli haller, suçu daha ağır ya da daha hafif hale getirmektedir. Çetintürk ve Töngür (n 21) 146.

⁶² Hafizoğulları, Z. ve Kurşun, G. (2007). Türk ceza hukukunda örgütlü suçluluk. *TBB Dergisi*, 71, 25-80, 28.

⁶³ Limoncu (25) 197.

⁶⁴ Toroslu, N. (2013). *Ceza hukuku özel kısım*. Ankara: Savaş Yayınevi, 264.

⁶⁵ Özgenç (n 28) 444; Kusur; işlenen fiilin, faile yükletilmesi demektir. Çetintürk ve Töngür (n 21) 209.

⁶⁶ “Ceza hukukunda kusur ilkesi, kusurlu olmayan kimselerin cezalandırılmayacağı ve kusurlu failerin ise kusurları nispetinde cezalandırılacağı teminatını teşkil eder. Bu ilke, Anayasal ilkelerden birisi olan kusursuz ceza olmaz (nulla poena sine culpa) kuralının zorunlu bir sonucudur. Buna göre cezai yaptırım, münhasıran kusurlu kimselere uygulanabilir. Dolayısıyla, fiili işlediği sırada kusur yeteneği bulunmayan kişilerin cezaya çarptırılması bu ilke uyarınca mümkün gözükmemektedir”. Artuk, M.E. ve Yılmaz, E. (2020). Teorik açıdan güvenlik tedbirleri. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(2), 7-43, 8.

⁶⁷ Turabi, T. (2012). Kusurluluk ve kusurluluğu etkileyen haller. *TBB Dergisi* (101), 267-292, 273; Yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır ve dilsizlik, madde etkisinde olma, zorunluluk hali, bağlayıcı emrin yerine getirilmesi, meşru müdafaa sınıрын aşılması, cebir ve tehdit, haksız tahrik ve bazı hata halleri; TCK’da kusurluluğu etkileyen hallerdir. Sayılan durumlar TCK’da ‘ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler’ başlığı altında düzenlenmiştir. Yasanın sistematigi içerisinde hukuka uygunluk nedenleri ile kusura ilişkin değerlendirmeler bu başlık altında ele alınmıştır.

⁶⁸ Kanununun 30. maddesine 5377 sayılı Kanunla eklenen, “İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz hataya düşen kişi, cezalandırılmaz.” şeklindeki hüküm ile birlikte aynı Kanununun 4. maddesinde yer alan “Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz.” kuralı yumuşatılmıştır. Güngör, D. (2007). Ceza hukukunda kural üzerinde hata. *TBB Dergisi*, 68, 135.

ya da yasak hatası durumunda fail eyleminin hukuka uygun olduğu kabulü ile hareket etmekte, bu fiile hukuk düzeninin izin verdiğini düşünmektedir⁶⁹.

Yasak hatası bakımından kast ve kusur teorisi öne sürülmüştür. Genel kabul gören görüş kusur teorisidir. Bu teoriye göre; hukuk düzeni tarafından izin verilen/yasaklanmayan bir eylemi gerçekleştirdiğini düşünen failde, hatanın kaçınılmaz olması durumunda kusur yükletilmemektedir. Ancak kaçınılabılır bir hata söz konusu ise fail kusurlu sayılmaktadır⁷⁰. Özel ceza yasalarının ihlali söz konusu olduğu durumlarda yasak hatası bulunup bulunmadığının incelenmesi gerekmektedir.

'Gizli bilgileri, hukuka aykırı olarak elde etme veya elinde bulundurma' suçu ile 'gizli olan bilgileri ifşa etme' suçlarında, sınav sorularının elde edilmesi veya bunların ifşa edilmesi durumunda hata hükümlerinin uygulanması mümkün değildir. Zira olağan hayat tecrübesine göre sınav sorularının gizli olduğunu herkes bilir. Ancak fail, sınavda görev alan personelin kimliğinin gizli kalması gerektiğini bilmeyebilir. Bu hususta kaçınılmaz hataya düşen failin hata hükümlerinden yararlanması gerektiği kanaatindeyiz. Zira failin, gizli kalması gereken bilgi konusundaki hatası kaçınılmaz olarak değerlendirilebilir.

Kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama ile *'sınav sonuçlarını değiştirme'* suçları yönünden de yasak hatası hükümlerinin uygulanması pek mümkün görünmemektedir.

V. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

A. Teşebbüs

Failin işlemeyi kastettiği bir suçu, elverişli hareketlerle icra etmeye başlayıp, elinde olmayan sebeplerle tamamlayamaması halinde; suça teşebbüsten bahsedilir. Bilindiği gibi teşebbüs halinde suç tamamlanmamaktadır⁷¹. Teşebbüs müessesesi ilişkili bir başka kurum, gönüllü vazgeçme müessesesidir. Fail, suç işleme kararıyla başladığı icra hareketlerinden kendisi vazgeçer veya kendi çabasıyla suçun tamamlanmasını yahut neticenin gerçekleşmesini önlerse, gönüllü vazgeçme hükümleri uygulanır⁷².

'Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma' suçu bakımından, failin gizli olarak kabul edilen bilgileri, elverişli hareketle elde etmeye yönelik icra hareketinin başladığı, ancak elinde olmayan sebeplerle tamamlayamadığı hallerde; teşebbüs hükümleri uygulanır. Örneğin, ÖSYM tarafından gerçekleştirilecek bir sınavda sorulacak soruların muhafaza edildiği ortama giren, ancak soruların bulunduğu kitapçığı alamadan yakalanan failin durumu böyledir. Yine bilişim sistemleri yoluyla, kurumun soru havuzuna erişmek üzere iken internet bağlantısı kesilen ve sisteme erişemeyen fail hakkında teşebbüs hükümleri uygulanır. İcra hareketine başladığı halde, kendiliğinden gizli bilgilere ulaşmaktan vazgeçen fail hakkında gönüllü vazgeçme hükümleri uygulanacaktır. Elinde bulundurma şeklindeki hareketin teşebbüse ve gönüllü vazgeçmeye uygun olmadığını değerlendirmekteyiz. Zira gizli bilgilerin ele geçmesiyle suç tamamlanacağından, bu aşamada teşebbüs ve gönüllü vazgeçme hükümlerinin uygulanması mümkün değildir.

'Gizli olan bilgileri ifşa' etme suçunun icrasına yönelik hareketin bölünebilir olduğu durumlarda teşebbüs mümkündür. Örneğin gizli bilgileri/soruları yazılı olarak bir başkasına ulaştırmaya çalışan fakat postada çıkan yangın nedeniyle soruları muhatabına ulaştıramayan failin eylemi teşebbüs aşamasında kalmaktadır. Gizli bilgileri ifşaya yönelik hareketi tam olan failin, gizli bilgiler hiçbir kimseye ulaşmadan neticeyi önlemesi halinde gönüllü vazgeçme hükümlerinin tatbiki mümkündür.

'Kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama' suçunda tanımlanan seçimlik hareketlerin hepsi teşebbüse elverişlidir. Kaynak kitapla sınava girmeye çalışan fakat sınav salonuna girişte, üst araması sırasında yakalanan adayın eylemi; teşebbüs aşamasında kalmış kopya çekme suçunu oluşturur. Başkası yerine sınava girerken, görevlilerin dikkati ile yakalanan adayın durumu, başkası yerine sınava girme suçuna teşebbüs oluşturmaktadır. Yine teknik araçlarla kopya çekmek üzere konuşlanan kişilerin yakalanması durumunda, suçun teşebbüs aşamasında kaldığını düşünmekteyiz. Suç tamamlanmadan önce, kendi isteği ile vazgeçen fail açısından gönüllü vazgeçme hükümleri uygulanır. Teşebbüs ve gönüllü vazgeçme hükümlerinin uygulanabilmesi için suçun tamamlanmamış olması gerekmektedir. Failin yanında getirdiği bir nota, kitaba baktığı anda suç tamamlanmış olur. Başkası yerine sınava girme ve başkasını kendi yerine sınava sokma suçlarında ise suçun tamamlanma ânı, aday yerine bir başkasının sınav salonuna girmesinden sonra, salondan

⁶⁹ Erman (56) 190; Koca ve Üzülmöz (n 14) 301.

⁷⁰ Güngör (68) 153.

⁷¹ Teşebbüs hükümleri cezalandırmanın alanını genişletici bir niteliğe sahiptir. Tozcan, Ö. (2015). Suça teşebbüs. Ankara: Adalet Yayınevi, 17; Aynı yönde görüş için bkz.: Akbulut (n 14) 258; Aydın, D. (2006). Suça teşebbüs. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 55(1), 85-113, 88; 'Suç işleme kastının bulunması', 'hareketin elverişli olması', 'icra hareketine başlanılması', 'icra hareketinin tamamlanamaması ya da neticenin gerçekleşmemiş olması' şeklinde dört şart gereklidir. Şare, E. (2017). Türk ceza hukukunda suça teşebbüs. *TBB Dergisi*, 130, 119-156; Neticeli suçlarda, failin tipik hareket başladığı ancak neticenin gerçekleşmediği durumlarda teşebbüs söz konusu olur. Sırf hareket suçlarında netice aranmadığından; icra hareketinin bölünebilir olması halinde teşebbüsten bahsedilebilir. Koca ve Üzülmöz (n 14) 403.

⁷² Gönüllü vazgeçme cezayı kaldıran şahsi bir sebep olarak mütalaa edilmektedir. Koca ve Üzülmöz (n 14) 438; Özgenç (n 28) 428; Akdağ, H. (2013). Gönüllü vazgeçme. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(2), 91-126, 99; Yılmaz, E. (2016). Suçun özel bir görünüş şekli olarak gönüllü vazgeçme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65(4), 2553-2603, 2568.

çıkışın yasaklandığı aşamadır. Merkezi sınavlar başlamadan bir süre önce salona girilmekte ve sınav başlamasa bile salondan çıkış yasaklanmaktadır. Bu aşamaya kadar teşebbüs mümkündür. Salondan çıkışın yasaklanmasıyla birlikte sınav süreci başlamış olur.

Yargıtay, sınavda sanığın diğer sanıktan kopya istediği olayda, yerel mahkemenin verdiği beraat kararını bozmuştur. Yüksek mahkeme “6114 sayılı Kanun’un 10/3.c maddesinde tanımlanan suçu oluşturup oluşturmadığı tartışılmadan”⁷³ karar verilmiş olması gerekçesiyle, kararı bozmuştur. Kararda teşebbüsten bahsedilmemiş olsa da somut olayın teşebbüs aşamasında kalmış kopya suçu olduğunu değerlendirmekteyiz.

‘Sınav sonuçlarını değiştirme’ suçunda fail, sonuçları değiştiremeye elverişli bir girişimde bulunmuş fakat değiştiremeden yakalanmışsa, eylem teşebbüs aşamasında kalmış demektir. Aynı şekilde sisteme uzaktan erişen, sonuçları değiştirebilecekken bundan vazgeçen fail, gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanmalıdır.

B. İştirak

‘Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma’ suçu; bir fail tarafından müstakil olarak işlenebileceği gibi, aynı suçu işleme iradesi kapsamında birden fazla fail tarafından birlikte de işlenebilir. Bu halde müşterek faillerin her biri suçun kanunda yazılı cezasıyla cezalandırılır. Suçun, temyiz kudreti olmayan kişiye işletilmesi halinde yahut zorlayıcı/mutlak cebir kullanmak suretiyle işletilmesi durumunda, suçu işleyen kişi dolaylı fail olarak sorumlu tutulur.

‘Gizli olan bilgileri ifşa etme’ suçu da tek bir fail tarafından işlenebileceği gibi müşterek failler tarafından birlikte işlenebilir. Yine dolaylı fail tarafından işletilmesi de mümkündür. ‘Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma’ suçu ile ‘gizli olan bilgileri ifşa etme’ suçlarına, yardım etme ve azmettirme de mümkündür.

‘Kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama’ suçu biraz ayrıcalık göstermektedir. Örneğin kopya çekmeye yönelik düzenek kurulması ve adaya bir yerden teknik cihazlarla kopya sağlanması hali zorunlu olarak çok failli suçtur ve müstakil faillik mümkün değildir. Kopya çekilmesine aracılık etme ve kopya çektirilmesine imkân sağlama eylemleri yardım mahiyetinde olduğu halde; kanun koyucu tarafından müstakilen suç olarak düzenlenmiştir. Kopya çekilmesine yardım edilmesi halinde yardımcı, yardım eden olarak değil, ‘kopya çekilmesine aracılık etme ve kopya çektirilmesine imkân sağlama’ suçunun asli faili olarak sorumludur⁷⁴.

‘Kopya çekmek’ şeklindeki eylemin özgü suç niteliğinde olduğu ileri sürülmüştür⁷⁵. Bu düşüncenin temelinde kopya çekmek şeklindeki hareketin sadece sınava giren aday tarafından işlenebileceği görüşü yatmaktadır. Kopya suçlarını işleme düşüncesi olmayan kişiye, bu suçların işletilmesi halinde azmettirme söz konusu olur. Bu suçlar bakımından azmettirme mümkündür.

‘Sınav sonuçlarını değiştirme’ suçu da müstakil fail tarafından işlenebileceği gibi müşterek failler tarafından birlikte işlenebilir. Bu suça yardım etme ve azmettirme mümkündür. Suçun temyiz kudreti olmayan kişiye işletilmesi halinde yahut zorlayıcı/mutlak cebir kullanmak suretiyle işletilmesi durumunda; dolaylı fail sorumlu olur.

C. İçtima

1. Genel Olarak

Fiil⁷⁶ çokluğuna ve zincirleme suça ilişkin meseleler, içtima kuralları çerçevesinde çözümlenmektedir. Failin tek bir eylemiyle bir veya birden fazla menfaat zedelenmiş olabilir. Yine birden fazla kez, aynı hukuki yarar zarar görmüş olabilir⁷⁷. Bu hallere çözüm ortaya koymaya çalışan müessesese suçların içtimalı müessesesidir.

Çalışmamızın bu kısmında 6114 sayılı Kanun’da yer alan dört ayrı suçun, başka suçlarla içtima edilmesini inceleyeceğimizden; içtima kurallarına göre değil, suçlara göre tasnif etmeyi tercih ettik.

⁷³ Yargıtay 19. Ceza Dairesi’nin, 11.11.2019 T., 2019/31124 E., 2019/14024 K. Sayılı ilamı.

⁷⁴ Benzer bir düzenleme örgüte yardım suçudur. “Örgüte yardım suçunun işlenmesine iştirak eden kişiler, iştirak eden değil, örgüte yardım suçunu bizzat işleyen olarak sorumlu olacaktır. Terör örgütüne bilerek yardım etme suçuna ‘yardım’ emesi durumunda fail; genel hükümler bağlamında yardım eden değil, aynı suçun müşterek faili olacaktır. Zira tipik suç zaten bir yardım etme suçudur. Genel hükümlerdeki yardımı aşan ve münhasıran özel hükümler kapsamında düzenlenmiş olması nedeniyle, aynı tipikliğe uygun hareket gerçekleşmiş olduğundan terör örgütüne bilerek yardım etme suçuna ayrıca yardımdan bahsetme olanağı yoktur. Kısacası bu suçun icrasına yardımcı olan ‘yardım eden’ değil, müşterek fail olur”. Limoncu (n 25) 228.

⁷⁵ Karataş (n 17) 91.

⁷⁶ “Yargıtay... tek fiilden anlaşılması gerekenin, tek netice değil, tek hareket olduğunu kabul etmektedir. Uygulamada öğretinin genel kabul gören fikirleri benimsenmiş olup doğal anlamda gerçekleştirilen her bedensel eylem ayrı bir hareketi oluşturmakta ise de hukuki manada hareketin tek olması ile ifade edilmek istenen husus, doğal anlamda birden fazla hareket bulursa dahi, bu hareketlerin, hukuki nedenlerden dolayı değerlendirilmede birlik oluşturması suretiyle tek hareket olarak kabulüdür. Fikri içtimada da, fiil ya da hareketin tek olması, doğal anlamda değil hukuksal anlamda tekliği ifade etmektedir, şeklinde içtihatla bulunulmuştur”. Akkaya, Ç. (2019). Suçların içtimalı bağlamında fiil tekliği. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, (13), 1-38, 7.

⁷⁷ Özbek, V.Ö., Koray, D., Bacaksız, P. (2021). *Türk ceza hukuku genel hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 551.

2. Gizli Olan Bilgileri Elde Etme veya Elinde Bulundurma Suçu

'Gizli olan bilgileri elde etme' suçunun zincirleme biçimde işlenmesi mümkündür. Failin, aynı suçu işleme iradesi kapsamında ve değişik zamanlarda, gizli bilgileri peyderpey aldığı durumda teselsül hükümleri uygulanmalıdır.

'Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma' suçunun düzenlendiği 6114 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 2. fıkrasının 1. cümlesinde "Bu Kanun hükümlerine göre gizli olan bilgileri, hukuka aykırı olarak elde eden veya elinde bulunduran kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde. . ." denilerek tâli bir düzenleme yapılmıştır. Ancak bu tâli düzenleme; şarta bağlı tâli düzenlemedir. Zira eylemin başka bir suç oluşturması yeterli görülmemiş, bu hükmün uygulanabilmesi için aynı zamanda diğer normun buna göre daha az cezayı gerektirmesi şartı aranmıştır. Eylemin bir başka suça uyması ve o norm için kanun tarafından belirlenen cezanın, 6114 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 2. fıkrasının 1. cümlesine göre daha ağır olması halinde diğer hüküm uygulanacaktır. Kanun koyucu 'daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde. . .' ifadesini kullanmıştır. Bu nedenle içtima halinde daha ağır cezayı gerektiren norm hangisi ise o hüküm tatbik edilecektir.

'Gizli bilgileri ele geçirme' şeklindeki eylemin, sınav soruları değil de örneğin diğer adaylara veya sınav görevlilerine ait bilgileri ele geçirme şeklinde olması durumunda; TCK'nın 136. maddesinde düzenlenen 'verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme' suçu gündeme gelecektir. Bu suç bakımından iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası öngörüldüğünden, hüküm de bu maddeye göre verilecektir. Zira yaptırımın üst sınırı aynı olmakla birlikte alt sınır bakımından TCK'nın 136. maddesi daha ağır niteliktedir. 'Gizli bilgileri ele geçirme' suçunun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda ise yarı oranında artırım yapılacağından suçun alt sınırı bir yıl altı ay, üst sınırı ise altı yıl olacaktır. Mukayese edilen suçların alt ve üst sınırlarının farklı olması halinde, üst sınırı fazla olan, az olana göre daha ağırdır. 'Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme' ile içtima ilişkisi içerisinde; 'gizli bilgileri ele geçirme' suçunun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda 'gizli bilgileri ele geçirme' suçundan hüküm kurulmalıdır.

'Gizli bilgileri elde etme' suçunun, bir metanın çalınması şeklinde işlenmesi mümkündür. Örneğin kurumda muhafaza altına alınmış basılı soru kitapçıklarının veya bilgisayar disklerinin çalınması suretiyle işlenmesi halinde eylem hırsızlık suçu ile içtima halindedir. Hırsızlığın "Kime ait olursa olsun kamu kurum ve kuruluşlarında veya ibadete ayrılmış yerlerde bulunan ya da kamu yararına veya hizmetine tahsis edilen eşya hakkında" işlenmesi TCK'nın 142. maddesinin 1. fıkrasının a bendinde nitelikli hırsızlık olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle saydığımız örnek durumlarda, içtima ilişkisi gereği nitelikli hırsızlıktan hüküm kurulmalıdır.

Yasanın 10. maddesinin 6. fıkrasında nitelikli bir hale yer verilmiştir. Bu nitelikli hal yukarıda belirtildiği gibi suçun bir örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesidir. Örgüt üyesi olan failin örgüt faaliyeti kapsamında gizli bilgileri ele geçirmesi durumunda fail, hem suçun nitelikli halinden cezalandırılacak hem de örgüte üye olma suçundan cezalandırılacaktır. Burada esasında içtima ilişkisi söz konusu değildir. Zira failin örgüte üye olması ve örgüt adına sair suçları işlemesi ayrı fiillerle gerçekleşmektedir. Bu nedenle fiil teklifinden ve içtima kurallarından bahsetme olanağı yoktur. Failin, her iki suçtan da ayrı ayrı cezalandırılması gerekir. TCK'nın 220. maddesinin 4. fıkrasında örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi durumunda, suçlardan dolayı ayrıca cezaya hükmolunacağı yazılmıştır. Örgüte üye olma ve örgüt adına suç işleme halinde gerçek içtima kuralları uygulanacaktır.

3. Gizli Olan Bilgileri İfşa Etme Suçu

Yasa'nın 10. maddesinin 2. fıkrasının 2. cümlesinde yer alan 'gizli olan bilgileri ifşa etme' suçu tâli norm şeklinde düzenlenmiştir. İfşa suçları açısından, (TCK'da yer alan ifşa ve görev suçlarına göre) özel norm olması nedeniyle içtima halinde bu fıkra hükmü uygulanacaktır. Örneğin TCK'nın 'Göreve ilişkin sırrın açıklanması' başlıklı 258. maddesindeki suç ile içtima ilişkisi akla gelmektedir. Bu durum görünüşte içtimadır. 6114 sayılı Kanun'da yer alan ifşa suçu, TCK'nın 258. maddesine göre özel hüküm niteliğinde olduğundan failin 6114 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 2. fıkrasının 2. cümlesine göre cezalandırılması gerekir.

Yine, suçun TCK'nın 257. maddesinde yer alan 'Görevi kötüye kullanma' suçu ile 6114 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 2. fıkrasındaki ifşa suçu açısından değerlendirme yapmak gerekirse; kanaatimizce ifşa suçundan hüküm kurmak gerekecektir. Zira yasanın 257. maddesinde açıkça "Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında. . ." denilerek tâli bir düzenlemeye yer verilmiştir. Bu nedenle TCK'nın 257. maddesini tatbik etme ihtimali bulunmamaktadır.

Suçun TCK'nın 252. maddesinde yer alan rüşvet suçu ile birlikte işlenmesi de mümkündür. Bu halde fiil teklifinden bahsedilemeyeceği için her iki suçtan da ayrı ayrı ceza tayin edilmelidir⁷⁸. Zira TCK'nın 252. maddesinin 3. fıkrasına göre; rüşvet için anlaşma ile rüşvet suçu tamamlanmış olacaktır. İfşa suçu, bundan bağımsız niteliktedir.

Önce gizli kalması gereken bilgilerin ele geçirilmesi, arkasından bu bilgilerin ifşa edilmesi halinde ortada iki ayrı suç bulunmaktadır⁷⁹. Fail önce gizli bilgileri ele geçirme suçunu işlemekte, ardından bu bilgileri ifşa etmek suretiyle ikinci bir suç işlemektedir.

⁷⁸ Karataş (n 17) 59.

⁷⁹ Özen, M. (2007). Ceza hukukunda fikri içtima. TBB Dergisi, 73, 132-145, 136; aksi yönde görüş için bkz: Dönmezer, S. ve Erman, S. (1999). *Nazari ve tatbiki ceza hukuku* (Cilt II). İstanbul: Beta Yayınları, 377.

Bu halde tek bir fiil söz konusu olmadığından, her iki suçtan ayrı ayrı hüküm kurulmalıdır. Yukarıda örgüt konusunda yaptığımız açıklamalar ifşa suçu bakımından da geçerlidir.

Gizli bilgileri ifşa suçunun zincirleme olarak işlenmesi mümkündür. Zira bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda zincirleme suçtan bahsedilir. Ancak bu durumda TCK'nın 43. maddesinin 1. fıkrası gereğince bir cezaya hükmedilmelidir. Bu halde faille verilecek ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır.

4. Kopya Çekme, Aracılık Etme, Kopya Çektirilmesine İmkân Sağlama, Başkası Yerine Sınava Girme veya Başkasını Kendisi Yerine Sınava Girmesini Sağlama Suçu

'Kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama' suçu, 'gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma' suçu gibi tâli norm olarak düzenlenmiştir. Yasa'nın 10. maddesinin 3. fıkrasında 'fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde' denilmiştir. Yukarıda izah edildiği gibi fiilin başka bir suç oluşturması yeterli görülmemiştir. İçtima halinde, Yasa'nın 10. maddesinin 3. fıkrasından hüküm kurulabilmesi için diğer normun bu suça göre daha az cezayı gerektirmesi şartı aranmıştır.

Bu fıkra içinde yer alan birden fazla seçimlik hareketin gerçekleşmesi halinde suçun bir defa işlenmiş olacağı yönündeki görüşe katılıyoruz. Fail, başkası yerine sınava girmiş aynı zamanda girdiği sınavda kopya çekmişse bu fıkra hükmüne göre bir defa cezalandırılmalıdır. Ancak cezanın belirlenmesi bakımından alt sınırdan uzaklaştırılması gerektiği ortadadır⁸⁰.

Kopya suçlarının, görevi kötüye kullanma suretiyle işlenmesi mümkündür. Ancak görevi kötüye kullanma suçu yukarıda açıklandığı gibi tâli normdur. Bu nedenle kopya suçlarının görevi kötüye kullanma suçu ile içtima ilişkisi içerisinde bulunması halinde kopya suçlarından hüküm kurulmalıdır. Burada iki tâli norm arasında içtima söz konusudur⁸¹. Hem özel normun önceliği kuralları gereği, hem de daha ağır ceza gerektirmesi itibarıyla kopya suçundan ceza tayini daha isabetlidir.

Kopya suçlarının sahte evrak düzenlemek suretiyle veya resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyanda bulunmak şeklinde işlenmesi mümkündür. Örneğin başkasının yerine sınava giren ve bu sınava girebilmek için sahte kimlik düzenleyen failin durumu, resmi belgede sahtecilik eylemine uymaktadır. Aynı şekilde suçun, başkasının yerine sınava girerken memura yalan beyanda bulunma⁸² şeklinde işlenmesi mümkündür. Adana BAM 3. Ceza Dairesi, "... sanığın hazırladığı sınav cevap kâğıdı, sonuç olarak görevliler tarafından imzalanmasa bile, sanık tarafından, salon aday yoklama listesi veya benzer bir evrak imzalanarak bir belge düzenlenmiş ise, 6114 sayılı Kanun'un 10/3-b maddesi, TCK'nın 206. maddesinde düzenlenen resmi belgenin düzenlenmesi sırasında yalan beyanda bulunma suçuna göre, daha ağır bir ceza gerektirdiği, bir eylem nedeniyle iki hukuksal sonucun doğduğu durumlarda, failin ağır olan suçtan cezalandırılacağı dikkate alınarak, bu durumda, sadece 6114 sayılı Kanun'un 10/3-b maddesi gereğince sanık cezalandırılacaktır"⁸³ şeklinde belirlemede bulunmuştur. Kararda bir eylem nedeniyle iki ayrı suç oluştuğu yönündeki kabul isabetli değildir. Zira burada birden fazla suç birbiri ardına işlenmektedir. Fiil teklifi söz konusu olmadığından, gerçek içtima uygulanmalıdır. Zira ortada tek bir fiil bulunmamaktadır. Belgenin sahte olarak düzenlenmesi ve kullanılması farklı zamanlarda icra edilmekte, başkası yerine sınava girilmesi fiili, diğer suç tamamlandıktan sonra işlenmektedir. Başkası tarafından hazırlanan sahte belgenin bu özelliğini bilerek kullanılması halinde de hem sahte belgenin kullanılması hem de kopya suçlarından gerçek içtima uygulamak suretiyle ayrı ayrı ceza tayin edilmesi gerektiği görüşündeyiz. Memura yalan beyanda bulunma suçu ile kopya suçu arasındaki ilişki de aynı şekildedir.

Öte yandan, TCK'nın belgede sahtecilik suçlarına ilişkin özel içtima kuralı bulunmaktadır. TCK'nın 212. maddesinde "Sahte resmi veya özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması halinde, hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur" denilmiştir. Yani yasa koyucu bu halde gerçek içtima kuralını benimsemiştir. Yargıtay CGK aksi yönde karar⁸⁴ vermişse de yüksek mahkemenin görüşünü isabetli bulmamaktayız. Zira olayda fiil teklifi bulunmamaktadır.

⁸⁰ Akbulut (n 14) 268.

⁸¹ Karataş (n 17) 95.

⁸² Yargıtay kararında "resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyanda bulunma suçunun oluşabilmesi için, kişinin (sanığın) açıklamaları üzerine bir resmi belgenin düzenlenmesi ve oluşturulan resmi belgenin, bu beyanın doğruluğunu ispat edici bir güce sahip olması gereklidir. Beyan alan memur bu beyanın doğruluğunu araştırıp tahkik etmek ve daha sonra edindiği kanaata göre resmi belgeyi düzenlemek durumunda ise, bir başka ifade ile resmi belge sadece kişinin (sanığın) beyanına göre değil de memur tarafından yapılacak inceleme sonucuna göre meydana getirilmekte ise bu maddede tanımlanan suç oluşmayacaktır" denilmiştir. Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin, 19.10.2016 T., 2015/4536 E., 2016/7091 K. Sayılı ilamı.

⁸³ Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3.Ceza Dairesi, 16.09.2021 T., 2021/656 E., 2021/1350 K. Sayılı ilamı. Anılan kararda; Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin 02/02/2017 tarih ve 2016/7716; 2017/738 E.K. sayılı kararı, aynı Dairenin, 12/05/2016 tarih ve 2015/34112; 2016/17884 E.K. sayılı kararı, aynı Dairenin, 28/04/2016 tarih ve 2015/13882; 2016/16769 E.K. sayılı kararı, Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 19/10/2016 tarih ve 2015/4536; 2016/7091 E.K. sayılı kararı, aynı dairenin, 21/05/2015 tarih ve 2014/15271; 2016/507 E.K. sayılı kararı, aynı dairenin, 16/09/2019 tarih ve 2017/11092; 2019/6272 E.K. sayılı kararı, aynı Dairenin, 09/09/2019 tarih ve 2017/10352; 2019/6026 E.K. sayılı kararı, aynı Dairenin, 02/05/2019 tarih ve 2017/2181; 2019/4283 E.K. sayılı kararı, aynı Dairenin, 21/02/2019 tarih ve 2017/2473; 2019/1792 E.K. sayılı kararı, aynı Dairenin, 28/03/2019 tarih ve 2018/5091; 2019/3243 E.K. sayılı kararı, aynı Dairenin, 19/09/2019 tarih ve 2017/3943; 2019/6476 E.K. sayılı kararlarına atıf yapılmıştır. İçtihatların özeti niteliğinde bir karardır.

⁸⁴ Yargıtay TCK'nın 212. maddesinin özel kanunlarda düzenlenen suçlar açısından uygulanamayacağı görüşündedir. "5237 sayılı TCY'nın 212. maddesindeki; "Sahte resmi veya özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması hâlinde, hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur" şeklindeki düzenlemenin, TCY'nın genel hükümleri arasında yer almaması nedeniyle, TCY'nın 5. maddesindeki, "yasanın genel hükümleri arasında yer alan düzenlemelerin özel yasalar açısından da uygulanacağı" kuralı kapsamında özel yasalar açısından da uygulama olanağı bulunmamaktadır. 5237 sayılı TCY'nın 212. maddesi yalnızca TCY içinde düzenlenen suçlara ilişkin olarak uygulanabilecek bir

Yargıtay bir başka kararında; başkasının, kendisi yerine sınava girmesini sağlayan adaya yalnızca ‘resmi belgede sahtecilik’ suçundan ceza verilmesi gerektiğini hüküm altına almıştır. Kararda “. . . sanığa ait, 2012 KPSS cevap kâğıdındaki fotoğraf ile 2012 KPSS ortaöğretim-ön lisans başvuru kayıt bilgilerindeki fotoğraf aynı kişiye ait olmakla birlikte, söz konusu fotoğrafların, 2010 KPSS ortaöğretim-ön lisans başvuru kayıt bilgilerindeki fotoğrafa benzememesi karşısında; sahte olarak düzenlenen “başvuru kayıt belgesi” ile kimliği belirlenemeyen birinin kendisi yerine sınava girmesini sağlayan ve bu kişi tarafından doldurulan suç konusu “sınav cevap kâğıdı” ile 1872206 adayın katıldığı sınavda 92,66517 puan alarak, başarı sıralamasında 519. sırada yer alan sanığın eyleminin, 5237 sayılı TCK’nin 204/1, 43. maddeleri kapsamında “zincirleme şekilde işlenmiş resmi belgede sahtecilik” suçunu oluşturacağı; 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 10/3-b. maddesinde düzenlenen ceza hükmünün, ancak eylemin daha ağır cezayı gerektiren başkaca bir suçu oluşturmaması halinde uygulanabileceği gözetilmeden, eylemin iki ayrı suçu oluşturduğunun kabulü ile iki ayrı hüküm kurulması yasaya aykırı”⁸⁵ bulunmuştur. Yukarıda izah edildiği gibi olayda fiil tekliği söz konusu olmadığından karar isabetsizdir. Zira sahte sınav giriş belgesinin düzenlenmesi ve bir başka kişinin, adayın yerine sınava girmesi ayrı ayrı mütalaa edilmelidir. Yerel mahkeme, hukuka uygun olarak her iki suçtan da mahkûmiyet hükmü kurduğu halde, Yargıtay kararı bozmuştur. Açıkladığımız gerekçe ile Yargıtay’ın görüşüne katılma olanağı bulunmamaktadır.

Kopya suçlarının, kamu görevlisi tarafından rüşvet alması karşılığında işlenmesi mümkündür. Bu hususta yukarıdaki açıklamalar geçerlidir ve gerçek içtima uygulanmalıdır. Yine bir örgütün faaliyeti çerçevesinde kopya suçlarının işlenmesi halinde; gerçek içtima uygulanmalıdır. Yukarıdaki açıklamalar bu suç bakımından da geçerlidir.

Kopya çekme şeklindeki tipik eylemin sınav boyunca işlenmesi yahut tek bir soru için kopya çekilmesi arasında bize göre bir fark bulunmamaktadır. Sınav boyunca birden fazla kez kopya çeken adayın eylemi tek bir kopya çekme suçunu oluşturur. Burada zincirleme suçtan bahsetmek pek mümkün değildir. Birden fazla sınavda, benzer yöntemlerle kopya çekme suçunda, her fiilin ayrı ayrı kast barındırdığı ortadadır. Dolayısıyla eylemin, farklı zamanlarda, tek bir suç işleme iradesi kapsamında değerlendirilmeyeceğini düşünmekteyiz. Bu nedenle sayılan hallerde zincirleme suç hükümlerine başvurma ihtimali bulunmamaktadır. Failin birden fazla sınavda kopya çekmesi halinde her sınavın ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Sınav boyunca kopya çeken aday bakımından ise hukuki fiil tekliği söz konusudur. Aynı açıklamalar bir başkasının yerine sınava girme ve başkasını kendi yerine sınava sokma suçları açısından da geçerlidir. Ancak birden fazla oturumun yapıldığı sınavlarda adayın oturumlarda kopya çekmesi halinde zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gündeme gelebilecektir.

Sanığın, Motorlu Taşıt Sürücü Adayı Sınavı’nda arkadaşı yerine sınava girdiği olayda Yargıtay, 6114 sayılı Kanun’un 10. maddesinin 3. fıkrasının b bendi gereğince sanığın mahkûmiyetine karar verilmesini isabetsiz gerekçe ile bozmuştur. “Yerel Mahkemece, sanığın eyleminin suç oluşturup oluşturmadığının tespiti amacıyla; olay anında oluşturulan tutanakların altında imzası olan sınav görevlileri ve kolluk memurlarının tanık olarak dinlenmesiyle; sanığın doldurmuş olduğu sınav giriş belgesinin hukuki anlamda sonuç doğurmaya elverişli bir şekilde teslim etmesinden sonra mu yoksa henüz sınav başlamadan veya devam ederken yapılan kontrollerde mi durumun anlaşıldığının ortaya çıkartılması suretiyle sanığın hukuki durumunun TCK’nin 204/1. maddesinde yazılı resmi belgede sahtecilik veya 206. maddesinde yazılı resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçunu oluşturacağı hususunda tayin ve takdiri gerekirken; somut uyuşmazlıkta, sınavı düzenleyen kurumun ÖSYM olmaması nedeniyle uygulanma imkânı bulunmayan 6114 sayılı Kanun’un 10/3-b maddesi gereği mahkûmiyetine karar verilmesi...”⁸⁶ şeklinde hüküm kurulmuştur. Yüksek Mahkeme, isabetsiz gerekçeyle, 6114 sayılı Kanun’un yalnızca ÖSYM tarafından yapılan sınavlara uygulanacağına karar vermiştir. Mezûr Kanun ÖSYM’nin yanı sıra MEB tarafından yapılan sınavlarda da uygulanır. Karara konu sınav MEB tarafından yapılmaktadır. Öte yandan başkası yerine sınava giren failin, sınav sırasında yakalanmasıyla, sınavdan sonra yakalanması arasında fark bulunmamaktadır. ‘Resmî belgede sahtecilik’ ve ‘resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan’ suçları, ‘başkası yerine sınava girme’ suçunun öncesinde işlenmektedir ve gerçek içtima uygulanmalıdır. Karardaki üçüncü isabetsizlik ‘hukuki anlamda sonuç doğurmaya elverişli bir şekilde teslim etmesi’ şeklinde bir koşul aranmasıdır. Suç neticeli bir suç olmadığından böyle bir sonuç aranması doğru olmamıştır.

‘Kopya çekilmesine imkân sağlama ve aracılık etme’ suçunda ise zincirleme suç hükümleri uygulanabilir. Sınavda gözetmen olarak bulunan kamu görevlisinin, birden fazla adaya tek fiille kopya vermesi hali buna örnek olarak verilebilir. Zira bir suç işleme kararının icrası kapsamında, suçun birden fazla kez işlenmesi durumunda zincirleme suç ortaya çıkar. Bu durumda TCK’nin 43. maddesinin 1. fıkrası gereğince bir cezaya hükmedilmelidir. Birden fazla öğrenciye tek bir fiille aynı anda kopya verildiği durumlarda TCK’nin 43. maddesinin 2. fıkrası gündeme gelecektir. Zira anılan fıkrada “Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır” denilmiştir. TCK’nin 43. maddesinin 2. fıkrasında, 1. fıkraya

kuraldır. Özel yasalarda düzenlenen suçların işlenmesi sırasında sahte evrak düzenlenmiş olması halinde failin ayrıca bu suçtan da cezalandırılabilmesi için o yasadaki özel bir düzenleme yapılmış olması zorunlu olup aksinin kabulü ceza kanunlarında kıyasın uygulanması anlamına gelecektir”. Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun 2010/7-38 E., 2010/79 K. Sayılı ilamı.

⁸⁵ Yargıtay 11. Ceza Dairesi’nin, 25.02.2020 T., 2017/13281 E., 2020/1710 K. Sayılı İlamı. Yüksek mahkeme isabetsiz olarak aynı yönde karar vermektedir. “2010 yılı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavına kendi yerine başka bir şahsı sokarak aldığı kazandı belgesiyle Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme bölümüne kaydını yaptıran sanığın eylemi 5237 sayılı TCK’nin 204/1. maddesine uyduğu halde, suç vasfında yanılığna düşülerek 6114 sayılı Kanun’un 10/3-b maddesi ile uygulama yapılması...” Yargıtay 19. Ceza Dairesi’nin, 02.02.2017 T. 2016/7716 E., 2017/738 K. Sayılı ilamı.

⁸⁶ Yargıtay 19. Ceza Dairesi’nin, 25.02.2020 T., 2020/798 E., 2020/2009 K. Sayılı İlamı.

atıf yapılmıştır. Her iki halde de faile verilecek ceza, dörtte birden dörtte üçe kadar artırılır. Ancak görevlinin bir adaya kopya vermesi, bir süre sonra başka bir adaya yardımcı olması durumunda, her fiilin yeni bir kast barındırdığı düşünülerek, zincirleme suç hükümleri uygulanmamalıdır.

5. Sınav Sonuçlarını Değiştirme Suçu

'Sınav Sonuçlarını Değiştirme' suçu tâli norm olarak düzenlenmiştir ve fiilin daha ağır ceza gerektiren başka bir suç oluşturması şartı aranmıştır. Şarta bağlı bir tâli düzenleme olduğu görülmektedir. Eylemin başka bir suç oluşturması yeterli değildir. Bu hükmün uygulanabilmesi için aynı zamanda diğer normun buna göre daha az cezayı gerektirmesi şartı aranmıştır.

'Sınav Sonuçlarını Değiştirme' suçunun içtima ilişkisi içerisinde bulunabileceği suç tipi görevin kötüye kullanılmasını düzenleyen TCK'nın 257. maddesidir. Bu durumda 257. maddesinde açıkça "*Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında. . .*" ifadesine yer verdiğinden uygulanmayacaktır. Bu hususta yukarıda yapılan açıklamalar, burada da geçerlidir.

Sonuçları değiştirme eyleminin bilişim sistemi aracılığıyla işlenmesi olasıdır. TCK'nın 244. maddesinin 2. fıkrasında "*Bir bilişim sistemindeki verileri bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren, var olan verileri başka bir yere gönderen kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır*" denilmiştir. 3. fıkrada ise "*. . . bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır*" denilerek, suçun nitelikli haline yer verilmiştir. Dikkat edilecek olursa hareket, 3. fıkrada belirtilen nitelikli hale uygundur. Ancak bu halde dahi 6114 sayılı Kanun'un 4. fıkrası daha fazla ceza gerektirmektedir. Zira anılan hükümde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Bu mukayese, herhangi bir çıkar sağlanmadan, sırf verileri değiştirme durumunda geçerlidir.

Bir başka ihtimal TCK'nın 244. maddesinin 4. fıkrasında düzenlenen; '*bilişim sistemi aracılığıyla haksız çıkar sağlama*' suçudur. Anılan hükümde "*Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamanın başka bir suç oluşturmaması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur*" denilmiştir.

Görüldüğü gibi yasanın 244. maddesinin 4. fıkrası tâli norm olarak düzenlenmiştir. Bu sebeple 6114 sayılı Yasa'nın 10. maddesinin 4. fıkrasından hüküm kurulmalıdır.

Suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde ve rüşvet suçu ile ilişkisi açısından yukarıda açıkladığımız şekilde, her iki suç yönünden ayrı ayrı ceza tayin edilmelidir. Suçun, aynı suç işleme iradesi kapsamında birden fazla kez işlenmesi halinde zincirleme suç hükümleri uygulanır.

VI. Yaptırım

A. Ceza

Ölçme, seçme ve değerlendirme sınavlarına ilişkin suçlar ve cezalar, 6114 sayılı Kanun'un 10. maddesinde düzenlenmiştir. Bu Kanun'a göre '*gizli olan bilgileri, hukuka aykırı olarak elde etme veya elinde bulundurma*' suçunun cezası bir yıldan dört yıla kadar hapis cezasıdır. '*Gizli bilgileri ifşa etme*' suçu açısından, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. '*Gizli bilgileri ifşa*' suçunda faile ayrıca beş bin güne kadar adli para cezası verilmesi öngörülmüştür. Dikkat edilecek olursa burada hapis cezası veya para cezası arasında bir tercih söz konusu değildir. Hapis cezasına ek olarak adli para cezası tayin edilmelidir. Bu hususta ceza yargıcına bir takdir hakkı tanınmamıştır. Öte yandan adli para cezasının yalnızca gizli bilgileri ifşa suçu bakımından tayin edildiğini belirtmek isteriz. Yasa koyucu 6114 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 2. fıkrasında iki ayrı suçu düzenlemiştir. Bu suçlardan '*gizli bilgileri elde etme ve elinde bulundurma*' suçu açısından herhangi bir para cezası öngörülmemiştir.

Yasanın 10. maddesinin 3. fıkrasına göre; '*ses veya görüntü nakleden cihaz kullanmak suretiyle kopya çeken veya bu suretle kopya çekilmesine aracılık eden*', '*başka bir adayın yerine sınava giren veya kendi yerine bir başkasının sınava girmesine katkı sağlayan*', '*bireysel veya toplu olarak kopya çeken veya kopya çektirilmesine imkân sağlayan*' kişilere bir yıldan dört yıla kadar hapis verileceği yazılmıştır. Kanun koyucu, kopya suçları açısından adli para cezası belirlememiştir. Merkezi sınavlarda kopya çeken ile sınava giren adaya aracılık eden kişiler bakımından ayırım yapılmamış, her iki fiil bakımından da aynı ceza öngörülmüştür. Haksızlık içeriklerinin farklı olması nedeniyle, kopya çekme suçunu işleyene, aracılık eden karşısında daha fazla ceza tayin edilmesi gerektiği görüşünderiz.

Yasanın 10. maddesinin 4. fıkrası '*sınav sonuçlarını değiştirme*' suçunu düzenlemektedir. Bu suçun yaptırımı; üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasıdır. Bu suç için adli para cezası öngörülmemiştir. Nitelikli hal başlığı altında ifade edildiği gibi 6114 sayılı Kanun'un 10. maddesinde yazılı suçların örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi durumunda, aynı maddenin 6. fıkrasındaki belirleme nedeniyle, tayin edilecek cezalar yarı oranında artırılabacaktır.

B. Güvenlik Tedbirleri

Güvenlik tedbirleri toplum hayatında tehlike oluşturan suçun işlenmesinden sonra hükmedilen yaptırımlar olarak tanımlanmıştır⁸⁷. Tedbirler kanunda düzenlenmiş olmalıdır. Güvenlik tedbirine ancak mahkemece karar verilebilir⁸⁸. Hukukumuzda fail olamayacağı kabul edilen tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerine hükmedilebilmektedir. Öte yandan kusur yeteneği olmayanlara ceza verilememektedir. Ancak bunlara güvenlik tedbirlerinin uygulanması mümkündür⁸⁹.

6114 sayılı Kanun'da ilave bir güvenlik tedbirinden bahsedilmemiştir. Bu nedenle koşulları varsa kusur bağlamında güvenlik tedbirlerine müracaat edilebilir. Zira kusuru kaldıran hallerin varlığı halinde faile ceza verilemeyecekse de güvenlik tedbirlerinin uygulanması mümkündür.

Yasanın 10. maddesinin 6. fıkrasında, söz konusu suçların 'bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi' durumunu düzenlemiştir. Suçun bir tüzel kişi yararına işlenmesi halinde TCK'nın 60. maddesinde yer alan güvenlik tedbirleri uygulanır. TCK'nın 60. maddesine göre güvenlik tedbiri; iznin iptali ve/veya müsaderektir. Ancak mezkûr kanunda TCK'nın genel hükmü bir kez daha tekrar edilmiştir.

VII. Soruşturma ve Kovuşturma

Yasanın hüküm altına aldığı sınav suçları şikâyete bağlı değildir. Dolayısıyla re'sen takip edilen suçlardandır. Uzlaşma ve ön ödemeye de tabi değildir. Bu suçlar nedeniyle açılan kamu davasına suçtan zarar gören kurumların katılması mümkündür. Yargıtay ÖSYM Başkanlığı'nın suçtan zarar görme ihtimali bulunmaması nedeniyle davaya katılmayacağı görüşündedir⁹⁰.

Görevli mahkeme, CMK'nın 3. maddesi ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 11. maddesi kapsamında, asliye ceza mahkemeleridir.

Yetkili mahkeme ise CMK'nın 12. maddesi gereğince suçun işlendiği yer mahkemesidir. Suçun işlendiği yerin tespitinde TCK'nın 8. maddesinin dikkate alınması gerektiğini ifade eden görüşe⁹¹ katılıyoruz. Zira CMK suçun işlendiği yerin tespiti ölçüğü olarak, hareket ve netice bakımından herhangi bir belirleme yapmamıştır. Buna göre; suç hareket ve neticenin kısmen gerçekleştiği yerde işlenmiş sayılır. Belli bir neticenin gerçekleşmesinin aranmadığı, sırf hareket suçlarında hareketin tamamının (bölünebilir olduğu hallerde bir kısmının) gerçekleştiği yer, suçun işlendiği yerdir. Bu belirlemeyi ülkesellik bakımından geçerli kabul eden ve CMK'nın yetki kuralları açısından isabetsiz bulan yazarlar da bulunmaktadır⁹².

Suçun işlendiği yer ve yetkili mahkemenin tayini açısından CMK'nın 12. maddesi amirdir. Eylemin teşebbüs aşamasında kaldığı hallerde aynı maddenin 2. fıkrası gereğince son icra hareketinin yapıldığı yer, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği yer ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği yer mahkemesinin yetkili olacağı belirtilmiştir. 3. fıkrada ülkede yayımlanan bir basılı eserle suçun işlenmesi hali düzenlenmiştir. Bu halde, eserin yayım merkezi ile aynı eserin birden çok yerde basılması durumunda eserin yayım merkezi dışındaki eserin basıldığı yer mahkemesi yetkili olacaktır. 5. fıkranın yollamasıyla, görsel veya işitsel yayınlarda da üçüncü fıkra hükümleri uygulanacaktır. Bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenen suçlarda mağdurun yerleşim yeri mahkemelerinin de yetkili olacağı 6. fıkrada hüküm altına alınmıştır.

Örneğin İstanbul'da bulunan bilişim sistemleri vasıtasıyla ÖSYM'nin veri tabanına erişerek sınav sonuçlarının değiştirilmesi halinde, hareket ve neticenin kısmen gerçekleştiği yer ifadesinden hareketle İstanbul ve Ankara mahkemelerinin yetkili olduğu sonucuna varılabilir. Aynı şekilde İzmir'de bulunan adayın, Ankara'da yapılacak sınava, sınav evraklarını göndererek bir başkasının girmesini sağlaması halinde İzmir ve Ankara mahkemelerinin yetkili olduğu öne sürülebilir. Ancak İstanbul'da bir araya gelerek, Ankara'da yapılacak sınavda kopya çekmek için Ankara'ya gelen ve burada yapılan sınavda kopya çekerken yakalanan failler açısından Ankara mahkemelerinin yetkili olduğu kanaatindeyiz. Zira İstanbul'da bir araya gelme eylemini ilk icra hareketi değil, hazırlık hareketi olarak görmekteyiz.

6114 Sayılı Kanun kapsamında sınavlarda soru hazırlama sürecinden itibaren görev alan kişiler kamu görevlisi sayılmaktadır. Kanun'un 10. maddesinin 8. fıkrasına göre, "kamu görevlisi sayılan kişiler hakkında, görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri iddia edilen suçlardan dolayı, 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında

⁸⁷ Koca ve Üzülmüş (n 14) 44.

⁸⁸ Artuk, M.E. (2008). Güvenlik tedbirleri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(1), 461-492, 474; Vedat Dilberoğlu, A. (2016). Cezalar ve güvenlik tedbirlerinin amacı ve niteliği. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65(4), 1517-1544, 1520.

⁸⁹ Özbek, Doğan, Bacaksız (n 77) 626.

⁹⁰ Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin, 19.10.2016 T., 2015/4536 E., 2016/7091 K. Sayılı ilamı.

⁹¹ Centel, N. ve Zafer, H. (2017). Ceza muhakemesi hukuku. İstanbul: Beta Yayıncılık, 519.

⁹² "TCK m.8 kapsamında suçun ne zaman Türkiye'de ne zaman yurt dışında işlenmiş sayılacağı hususunu belirlemektedir. Türkiye'de işlenmiş bir suçla ilişkin suçun işlendiği yerin belirlenmesinde bir fonksiyonunun bulunduğunu söylemek mümkün olmayacaktır. Doktrinde bazı yazarlar ise hareket ve neticenin Türkiye'nin farklı yerlerinde meydana gelmesi durumunda hareketin esas alınması gerektiğini, failin suçu hareketi gerçekleştirdiği yerde işlemiş sayılacağını savunmaktadırlar. Bu yazarlar aksi kabulün tek mahkemeye yetki vermek sistemine aykırılık olacağını belirtmektedirler. Doktrinde bazı yazarlar ise neticenin gerçekleştiği yerin yetkiyi belirlemede en uygun olacağını ileri sürmektedirler. Yargıtay da suçun işlendiği yere ilişkin olarak neticenin gerçekleştiği yer görüşüne katılmaktadır". Aydın, M. (2013). Ceza muhakemesinde yetki ve görev meselesinde bazı sorunlara ilişkin değerlendirmeler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(1), 29-60, 45.

Kanun hükümlerine göre, soruşturma izni kararı vermeye ÖSYM Yönetim Kurulu; Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında ise Yükseköğretim Genel Kurulu yetkilidir". Burada bahsedilen soruşturma izni, dava şartı olan izindir.

Sonuç

Merkezi sınavlar milyonlarca aday ve ailelerini ilgilendiren son derece önemli idari işlemlerdir. Sınavların, değerlendirme süreçlerinin ve nihayetinde yerleştirme işlemlerinin güvenlik içerisinde yapılması zorunluluğu bulunmaktadır. Sınavların sadece güvenlik içerisinde yapılması yeterli değildir. Aynı zamanda bu güvenliğin görünür olması gerekir. Aksi halde merkezi sınavlar açısından belirlenen güvenilirlik, gizlilik, tarafsızlık, bilimsellik ilkeleri şaibeli hale gelir. Hemen her sınavdan sonra kamuoyunda yaşanan tartışmalar bu tespitimizi desteklemektedir. Merkezi sınavların önemli sonuçlarından birisi de sınavlar sonucunda kamu görevine yerleşme imkânının varlığıdır. Bu durum, kamu güvenliği açısından önemli riskler barındırmaktadır.

6114 Sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Hakkında Kanun'un ceza hükümlerinin düzenlendiği 10. maddesinin hangi sınavlarda uygulanacağını tespit edilmesi gerekmektedir. Çalışmada tartıştığımız şekliyle; 6114 sayılı Kanun'un ceza hükümleri, ÖSYM ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan sınavlarda uygulanabilecektir. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yapacağı sınavlar bakımından 6114 sayılı Kanun'un ceza hükümlerinin uygulanamayacağı kanaatindeyiz. Zira yasanın 6. maddesinin 13. fıkrasında; bu fıkradaki hükümlerin kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişilerinin talepleri üzere yapılan sınavlar hakkında da uygulanacağı yazılmıştır. Fakat yasanın, ceza hükümlerinin düzenlendiği 10. maddesinde bu kanunun ceza hükümlerinin, diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından ÖSYM'ye yaptıracağı sınavlar hakkında uygulanacağı yazılmamıştır. Bu nedenle diğer kamu kurum ve kuruluşlarının (ister kendisi sınav yapsın, isterse ÖSYM Başkanlığı'na yaptırсын) yapacağı sınavlarda bu kanun hükümleri uygulanamayacaktır. Bu hususa açıklık getirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Mevcut haliyle diğer kamu kuruluşlarının yapacağı sınavlarda ortaya çıkacak suistimallerin cezasız kalması ihtimali söz konusudur.

Sınavların; fırsat eşitliği, eğitim ve öğrenim hakkı, meslek seçme hakkı ve kişiliğini geliştirme hakkı gibi bir takım temel haklarla ilgisi bulunmaktadır. Gizli olan bilgileri elde etme veya elinde bulundurma suçu ile gizli olan bilgileri ifşa etme suçları açısından korunan hukuki değer, kamu idaresinin güvenilirliğidir. Kopya çekme, aracılık etme, kopya çektirilmesine imkân sağlama, başkası yerine sınava girme veya başkasını kendisi yerine sınava girmesini sağlama suçu ve sınav sonuçlarını değiştirme suçları açısından; kamu idaresinin güvenilirliğinin yanı sıra adaylar yönünden fırsat eşitliği ve kişilerin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakları zedelenebilir. Kanun koyucunun sınav suçları ihdas etmesinin nedeni budur.

6114 sayılı Yasa'da yer alan suçların faili herkes olabilir. Ancak gizli olan bilgileri ifşa etme suç açısından bir eksikliğe dikkat çekmek isteriz. Bizce ifşa suç açısından, faile göre ikili bir ayrıma gitmek gerekmektedir. Gizli bilgileri elinde bulundurma hak ve yetkisine sahip birisinin bu suçu işlemesi ile başka birisinin bu suçu işlemesi farklı değerlendirilmelidir. Gizli bilgileri hukuka uygun olarak elinde bulunduran failin, bunları ifşa etmesi açısından daha fazla ceza tayin edilmelidir.

Öte yandan teknik araçlar kullanmak suretiyle kopya çekme eylemi nitelikli bir hal olarak düzenlenebilecekken, bu husus, kopya çekme suçunun seçimlik hareketi olarak yer almıştır. Bu düzenleme de hakkaniyete uygun değildir. Zira kopya çekmek üzere organize olmak ve bunun için teknik araçlar kullanmakla, sadece yanındaki kâğıdına bakmak aynı şekilde cezalandırılmaktadır. Bu değerlendirmenin yasa koyucu tarafından dikkate alınması gerekmektedir.

6114 Sayılı Kanun'un 10. maddesinin 6. fıkrasında; bu suçların, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi, nitelikli hal olarak belirlenmiştir. Bu nitelikli halin toplu olarak kopya çekilmesi şeklinde düzenlenmesi gerekirdi. Zira toplu olarak suç işlemek farklı, daha evvel kurulmuş bir örgüt çerçevesinde suç işlemek farklı manalara gelmektedir. Örgütten bahsedebilmesi için; daha evvel kurulmuş ve sayıca belirsiz suç işlemek için bir araya gelmiş en az üç kişinin varlığı gerekmektedir. Bu haliyle, sadece bir sınavda kopya çekmek üzere bir araya gelen kişiler açısından bu madde hükmünün uygulanması mümkün değildir. Toplu olarak kopya çekme eyleminin nitelikli hal olarak düzenlenmesi daha isabetli olurdu.

Sınav suçlarının çoğu, tali norm olarak düzenlenmiştir ve fiilin daha ağır ceza gerektiren başka bir suç oluşturmaması şartı aranmıştır. Burada şarta bağlı tali bir düzenleme söz konusudur. Bu durumun, bazı yargı kararlarında tereddüt oluşturduğu görülmektedir.

Çalışmada etraflıca aktarıldığı üzere, fiil tekliği bulunmayan durumlarda gerçek içtima kuralları devreye girer. Mesela sahte sınav giriş belgesi ile başkasının yerine sınava girilmesi durumunda iki ayrı suç oluşmaktadır. Yargıtay'ın bu kurala aykırı görüşleri bulunmaktadır. Başkası yerine sınava giren failin sınav sırasında yakalanmasıyla, sınavdan sonra yakalanması arasında fark bulunmamaktadır. Resmi belgede sahtecilik ve resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçları ile başkası yerine sınava girme suçları arasında görünüşte içtima kuralı uygulanması gerekirken, yüksek mahkemenin buna aykırı kararlar verdiği görülmektedir. Yargıtay kararları bu konuda isabetli değildir. Sınav suçları, soyut tehlike suçlarıdır. Soyut tehlike suçları, kanunda aranan hareketin yapılmasıyla tamamlanır. Kanun koyucu, ortaya çıkan tehlikeliliği cezalandırmak istemiştir. Suç neticeli bir suç olmadığı halde Yargıtay, bazı kararlarında '*hukuki anlamda sonuç doğurmaya elverişli bir şekilde teslim etmesi*' şeklinde bir koşul aramaktadır. Bu husus, ihlal ediciliği bulunmayan fiillerin cezalandırılmayabileceği şeklindeki yaklaşımın sonucu olabilir. Gerçekten;

hareketin önemsizliği, tehlikeye düşürülen hukuki değer in azlığı, fiilin sosyal uygunluğu gibi hallerde faile ceza verilmemektedir. Merkezi sınavlar gibi kamusal menfaatin yoğun olduğu suçlarda, kanaatimizce hareketin önemsizliğinden bahsetme olanağı bulunmamaktadır.

Yasa'nın 10. maddesinin 9. fıkrasında kabahat niteliğinde belirlemeler yapılmıştır. Buna göre; görevlilerin kimlik bilgilerini, deneme sorularını veya sınavın devam ettiği süre içinde sınavlarda sorulan soruları aynen veya değiştirerek paylaşmak ve ifşa etmek kabahat olarak tanımlanmıştır. Kanuna göre görevlilerin kimlik bilgileri ve deneme soruları, zaten gizli bilgilerdir. Bunların açıklanması ifşa suçunu oluşturmaktadır. Bu nedenle ayrıca kabahat olarak tanımlanması uygulamada tereddüt oluşturmaktadır. Aynı fiil nedeniyle hem kabahat, hem suç oluşması isabetli görünmemektedir. 9. fıkrada yazılı kabahat sınav sorularının paylaşılması durumunu, sınavların devam ettiği süreyle sınırlı tutmuştur. Sınavdan sonra, soruların tamamının ya da bir kısmının yayımlanmasına ilişkin bir belirleme yapılmamıştır. Ayrıca soruları değiştirerek paylaşmaktan ne anlaşılması gerektiği yeterince açık değildir. Bu hususu da belirlilik ilkesine aykırı bulmaktayız.

Çalışmada yer verdiğimiz görüşler ve tespitler ışığında kanunda yer alan bazı hükümlerin revize edilmesi gerektiği görüşündeyiz. Kanunda yer alan ve ceza hükmü içeren maddelere yönelik, akademik eleştirilerin dikkate alınmasını umuyoruz.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR / REFERENCES

- Akbulut B, 'Kabahatler Hukukunda Kanunilik İlkesi ve Covid-19 Nedeniyle Alınan Tedbirlere Aykırılık' (2021) 9 (1) Journal of Penal Law and Criminology 197-253.
- Akbulut B, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Seçkin Yayıncılık 2018).
- Akbulut B, *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler* (Seçkin Yayıncılık 2020).
- Akdağ H, 'Gönüllü Vazgeçme', (2013) 3 (2) Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi 91-126.
- Akkaya Ç, 'Suçların İçtimai Bağlamında Fiil Tekliği' (2019) (13) Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi 1-38.
- Alşahin M.E, 'Göreve İlişkin Sırrın Açıklanması Suçu (TCK m.258)' (2014) 20 (2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 219-250.
- Artuk M.E, 'Güvenlik Tedbirleri' (2008), 12 (1) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 461-492.
- Artuk M.E. ve Yılmaz E, 'Teorik Açından Güvenlik Tedbirleri' (2020) 7 (2) İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 7-43.
- Atay E.E, *İdare Hukuku* (3. Baskı Seçkin Yayıncılık 2022).
- Aydın D, 'Suça Teşebbüs' (2006) 55 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 85-113.
- Aydın, M, *Ceza Muhakemesinde Yetki ve Görev Meselesinde Bazı Sorunlara İlişkin Değerlendirmeler* (2013) 3 (1) Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 29-60.s
- Ayhan A, *İdari Yargılama Hukukunda İvedi Yargılama Usulü (Yüksek Lisans Tezi)* (Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2019).
- Baş E, *Ceza Hukukunda Fail ve Mağdur* (Seçkin Yayıncılık 2021).
- Batı M. ve Aytaç T, (Ed) *Eğitim Hukuku* (Pegem Akademi Yayıncılık 2020).
- Bekar E, 'Kabahatler Kanunu'nun Genel Hükümlerinin Değerlendirilmesi' (2011) 69 (1-2) Journal of Istanbul University Law Faculty 1033-1050.
- Bingöl B, Taşkın, P. ve Karaman Kepenekçi, Y. (Ed.) 'Sınav Hukukunun Kuramsal Temelleri' Çocuk Hakları-Eğitim Hukuku-Vatandaşlık Eğitimi: Prof. Dr. Emine Akyüz'e Armağan Kitabı İçinde (Pegem Yayınları 2018 418-432).
- Centel, N. ve Zafer, H. *Ceza Muhakemesi Hukuku* (Beta Yayıncılık 2017).
- Çelik R, 'Adalet, Kapsayıcılık ve Eğitimde Hakkaniyetli Fırsat Eşitliği' (2017) 9 (2) Fe Dergi 16-29.
- Çetintürk E. ve Töngür A.R, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (1. Baskı Adalet Yayınevi 2020).
- Çiğli H, 'Başkasının Yerine Sınava Girme Eylemlerinin Türk Ceza Kanunu ile Diğer Özel Kanunlardaki Karşılığı' (2015) 10 (103) Terazi Hukuk Dergisi 49-58.
- Değirmenci O, 'Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdur Hakları' (2008) (77) TBB Dergisi 33-86. Demirbaş T, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (10. Baskı Seçkin Yayıncılık 2014).
- Dönmez S. ve Erman S, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Cilt II*, (Beta 1999).
- Erem F, 'Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin' (1968) 25 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 11-33.
- Erman, B, *Yanılmanın Ceza Sorumluluğuna Etkisi. (Doktora Tezi)* (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2006).

- Ersoy U, 'Ceza Hukukunun Gri Alanı: Tehlike Suçları' (2020) 1 (41) Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 27-64.
- Göktürk N, 'Suçun Yasal Tanımında Yer Alan "Hukuka Aykırılık" İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon' (2016) 7 (1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 407-450.
- Güngör, D, 'Ceza Hukukunda Kural Üzerinde Hata' (2007) 68 TBB Dergisi 135-160.
- Gümiş, A.T, 'Türk Anayasasında Kişinin Maddi ve Manevi Varlığını Koruma ve Geliştirme Hakkı' (2005) 13 (2) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 133-172.
- Hafizoğulları Z. ve Kurşun G, 'Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk' (2007) (71) TBB Dergisi 25-80.
- Hafizoğulları Z. ve Küçüktaşdemir Ö, 'Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk' (2015) (2) Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 123-170.
- Hakeri H, 'Ceza Hukukunda Önemsiz Hareketler' (2007) (69) TBB Dergisi 55-96.
- Kalabalık H, 'İdari Yargılama Usulü Hukuku' (16. Bs, Seçkin Yayıncılık 2022).
- Karataş B, 'Ösym Kanunu'nda Düzenlenen Suçlar (Yüksek Lisans Tezi) (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2018).
- Katoğlu T, 'Ceza Hukukunda Suçun Mağdur Kavramının Sınırları' (2012) 41 (2) AÜHFD 657-693.
- Keçelioğlu E, 'Sırf Hareket Suçu Soyut Tehlike Suçu Mudur?' (2021) 25 (2) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 433-464.
- Kitapçioğlu Yüksel, T, 'Özgü Suç' (1. Bs. On İki Levha Yayıncılık 2021)
- Koca M. ve Üzülmüş İ, 'Ceza genel hukuku' (14. Bs Seçkin Yayıncılık 2021).
- Levent A.F. ve Dönmez Övür M, 'Eğitim Hukuku' (Nobel Yayıncılık 2019).
- Limoncu M, 'Terör Suçlarına İştirak' (2022), 5 (2) Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi 195-235.
- Özbek V. Ö, Doğan K, Bacaksız P, 'Ceza Genel Hukuku Temel Bilgiler' (12. Bs Seçkin Yayıncılık 2022).
- Özen M, 'Ceza Hukukunda Fikri İçtima' (2007) (73) TBB Dergisi 132-145.
- Özen M. ve Köksal A, 'Göreve İlişkin Sırrın Açıklanması Suçu' (2020) 69 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 189-232.
- Özer M, 'Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezinin Stratejik Hedefleri ve Yeni Yönelimleri' (2018) 8 (2) Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science 221-226.
- Özgenç İ, 'İhmalî Suç Teorisi' (2021) 25 (4) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 303-378.
- Özgenç İ, 'Suç Örgütleri' (Seçkin Yayıncılık 2019).
- Özgenç İ, 'Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler' (17. Bs, Seçkin Yayıncılık 2021).
- Sezer Y. ve Bilgin H, 'Sözlü Sınavların Yargısal Denetimi' (2009) (86) TBB Dergisi 168-187. Soyaslan D, 'Ceza Hukuku Genel Hükümler' (4. Bs. Yetkin Yayınları 2012).
- Şare E, 'Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs' (2017) (130) , TBB Dergisi 119-156.
- Şen E. ve Eryıldız H.S, 'Suç Örgütü' (Seçkin Yayıncılık(2021).
- Taşkın P. ve Karaman Kepenekçi Y, 'Eğitim Hukuku' (Siyasal Kitabevi 2019)
- TDK, <https://sozluk.gov.tr/> "kopya çekmek" ET:27.08.2022
- Toroslu N, 'Ceza Hukuku Özel Kısım' (Savaş Yayın 2013).
- Tozman Ö, 'Suça Teşebbüs' (Adalet Yayınevi 2015).
- Turabi S, 'Kusurluluk ve Kusurluluğu Etkileyen Haller' 2012 (101) TBB Dergisi 267-292.
- Turhan O, 'Bilgisayar Ağları ile İlgili Suçlar (Planlama Uzmanlığı Tezi) (Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı 2006).
- Uğur H, 'Kabahatler Kanunu ve 5252 Sayılı Kanun'a Göre İdari Para Cezası ve Yargıtay Uygulaması' (2009) (85) TBB Dergisi 189-209.
- Vedat Dilberoğlu A, 'Cezalar ve Güvenlik Tedbirlerinin Amacı ve Niteliği' (2016) 65 (4) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1517-1544.
- Yerdelen E, 'Mütemadi (Kesintisiz) Suç' (2014) 5 (18) TAAD 113-152.
- Yıldırım T. ve Göçgün M, 'İdarenin Düzenleyici İşlemlerinde Eşitlik İlkesi' (2016) 3 (2) İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 39-60.
- Yılmaz E, 'Suçun Özel Bir Görünüş Şekli Olarak Gönüllü Vazgeçme' (2016) 65 (4) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2553-2603).
- Yurtlu F, 'Suç Teorisi Bakımından İhmalî Suçların Yapısı' (2021) 25 (3) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 581-638.
- Zafer H, 'Ceza Hukuku Genel Hükümler' (5. Bs, Beta Yayıncılık 2015).

ATIF BİÇİMİ / HOW CITE THIS ARTICLE

Limoncu, M. '6114 Sayılı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Kanununda Düzenlenen Sınav Suçları' (2023) 11(1) Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi-Journal of Penal Law and Criminology, 124.